

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 35-36 • Perjantaina 2. syyskuuta 2005

56. VUOSIKERTA

lirtonumerohinta 1 €

Museopäivä

Varsinais-Suomessa viime sunnuntai nimettiin yhteiseksi toimintapäiväksi ja museopäiväksi. Kaikkiaan 39 paikallismuseota eri puolilla maakuntaa tarjosi tavallista enemmän vierailleen. Lähes kaikkiin museoihin oli tuolloin ilmainen sisäänpääsy, niin Kurkijoki-museoonkin.

Monet kotiseutumuseot olivat avoinna yleisölle viimeisen kerran tänä kesänä ennen talvikauden alkua ja museon sulkemista. Kurkijoki-museokin on ollut kesäkuukaudet lauantaan ja sunnuntaan auki. Nyt syyskuun alkaessa museoon pääsee sisälle vain etukäteen siitä sopimalla. Muuten ovet ovat suljettuna kesäkuun alkuun asti.

Myös Kurkijoelta nykypäivään –hanke päättyi elokuun lopussa. Museolle osa-aikaiseksi palkattu fil.yo Maria Kauppinen läh-

ti jatkamaan opintojaan Turun yliopistoon. Kurkijoki-Säätiö anoo lisärahoitusta ensi kesäksi, jotta luettelointityötä voitaisiin edelleen jatkaa. Myös ensi kesäksi suunnitellaan uudenlaista näyttelyä. Ainakin Kurkijoen Marttayhdistys ry:tä esittelevä näyttely poistui museosta jo maanantaina.

Kemppisen senkki

Raili Räsänen oli tullut ensimmäistä kertaa perheensä kanssa käymään Kurkijoki-museossa. Poika Timo oli ottanut asiakseen tuoda vanhempansa Loimaalle. Railin vanhempien kodista on luovutettu senkki ja ryijy museolle. Ne ovat meille kaikille tuttuakin tutummat, sillä ne ovat kuvattuina museon mainoskuvassa.

Raili Räsäsen vanhemmat Juho ja Anni Kemppi-

Naapurin kaksostytöt Anni ja Enni (tai Enni ja Anni) Poso olivat tämän kesän Kurkijoki-museon ”museovahdit”. He olivat kesätyöpaikkaansa tyytyväisiä.

Sivuillamme TÄNÄN mm.

Katri Kärppä 1931-2005	3
Arkkitehtuurin juuret	5
Raholan marttakerho	6
Reville sukuseura	7
Lohjan Karjalaseura 60 v.	8
Kalakurjet ongella	11
Katri Puputin haastattelu	12

**Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät
16.9., 23.9., 7.10., 21.10., 4.11.**

ovat myös naapuruspitäjissä Kurkijoella ja Lumiväärassa. Hänen isänsä Viljo on Kurkijoelta ja äiti Lumiväärasta.

15-vuotiaat Kurkijoki-museon naapurin tytöt Anni ja Enni Poso ovat availleet kesän ajan vieraille ovea museoon. He kertoivat, että normaali viikonloppuina saattoi käydä muutama ihminen tai ehkä vähän yli kymmenen. Pitäjäjuhla viikonloppuna kävi useampi kymmenen museoon tutustu-

Museopäivänä 28.8. Kurkijoki-museo oli auki

normaalit neljä tuntia, mutta sinä aikana kävi museolla peräti 64 ihmistä. Tämän kesän ennätys tehtiin siis viimeisenä aukiolopäivänä. Kiitokset kaikille museon oppaille, talkoolaisille, joilta pyyteettömästi aina riittää aikaa museotoimintaan. Kiitos myös Marialle, Annille ja Ennille.

Kaikki eivät vielä ole museolla ehtineet käydä, mutta ensi kesänä on jälleen mahdollisuus. Toivomme näkevämmä siellä teidät kaikki.

Raija Hjelm

Raili Räsänen (vas.) poikansa Timon, tämän tyttären Jennan ja vaimon Annen kanssa tulivat pääkaupunkiseudulta asti tutustumaan Kurkijoki-museoon.

nen asuivat useammassa paikassa Kurkijoella. Juho Kemppinen oli Alhon Osuuskaupan myymälänhoitajana, mutta hän työskenteli myös Kurkijoen Osuuskaupassa ja Elisenvaaran Osuuskaupassa. Evakossa perhe sijoittui Hyvinkäälle, jossa vanhemmat myös kuolivat. Räsäset asuvat pääkaupunkiseudulla.

Juuret Kurkijoella

Myös pöytyäläinen nuori pari oli tullut museolle ensi kertaa. Hannele Rouhiaisen isänäiti Emma Vehviläinen oli kotoisin Saviista, ja Hannele löysi kuvan, jossa Maija Inkin opastuksella melkein näki Emmen kotipaikan. Hannelen isä Eino Poutanen on kotoisin Lumivaarasta.

Hannelen aviomiehen Paavo Rouhiaisen juuret

Hannele s. Poutanen ja Paavo Rouhiainen Pöytyältä nauttivat museon tutustumisen lomassa pullakahvit.

Olen täällä

Kotikylän kauniit maisemat,
mäen nyppylät, Laatokan lahdelmat
ja entiset viljavat pellot ja pihan
jälleen liikuttuneeksi saa mielen ihan.

Rannassa tuossa ennen kahlailtiin,
tuon mäen päälläkin leikittiin,
kipaistiin tuotakin polkua pitkin,
tuossa mä kasvimaatani kitkin.

Ruiskukat tuosta me poimittiin,
äidille viemään ne kipaistiin.
Tuosta taas marjoja poimittiin,
mansikat heiniin me pujotettiin.

Koti paikalla tällä oli lapsuuden,
unhoittaako voisinko koskaan sen.
Muistot nää kaikki mä säilytän
kalliina aarteena elämän.

Terttu Ketola

Missä hymy piileksii?

Tunnetko sanan Hymy?
Muistatko vielä, mitä se tarkoittaa?
Ryöstikö tietokone sen,
kiirekö, elämän paineet?
Miksi ovat silmäsi kylmät,
suusi tiukka?
Onko ystävällisyys jokin
kielletty, vanhentunut asia?

Ei trendikäs.
Pitää olla tehokas ja tuottoisa.
Muistatko, lapsena jopa nauroit?
Nuorenakin vielä hymyilit.
Tiedätkö, kerran hymyilin
ventovieraalle?
Hän vastasi hymyyni. Ihme!
Voisitko sinäkin edes kerran kokeilla?

Anja

2.9.2005

Esikuva vai irvikuva

Me suomalaiset olemme huolestuneina seuranneet, kuinka lapsemme yhä nuorempina juovat alkoholia juopumistarkoituksessa. Lukiolaisten lisääntyneistä juomatottumuksista oli äskettäin uutisia mediassa. Alkoholin veroalennusta syytetään. Ehkä se on yhtenä syynä, sillä viikkorahatkin riittävät viinan nykyhinnoilla suurempaan määrään.

Minä olen seurannut närkästyneenä maailmanlaajuisesti katsottuna tämän hetken tunnetuimman suomalaisen edesottamuksia. Kyse on Formula 1 -kuskista Kimi Räikkösestä, josta on muutamassa vuodessa noussut suuri idoli, varmasti myös nuorten keskuudessa. Hänen tekemisiään niin radalla kuin yksityiselämässään seurataan tarkasti. Miksei siis myös matkittaisi?

Ottamatta sen enempää kantaa Kimin törppöilyihin yksityisessä elämässään se, mistä minä olen pahoittanut mieleni, on Kimin ns. tavaramerkiksi nousut tapa palkintopallilla aina ensimmäiseksi nostaa samppanjapullo huulilleen ja antaa pitkäähköt huikat. Kaksi muuta kuskia alkaa yleensä vain ruiskuttaa kuohuvaa toistensa tai yleisön päälle. Myös TV-selostajat painottavat joka kerta tuota Kimille tyypillistä, mielestäni ärsyttävää tapaa.

Olen itse kuohuviinin ystävä ja varmasti olen sitä nauttinut myös nuorison silmien alla, mutta minä en olekaan mikään koko maailman esikuva – kaikeksi onneksi. Miksi ihmettelemme nuorisomme käyttäytymistä, kun kaikkien hyväksymää mallia annetaan oikein maailman tyyliin?

Toinen ihmetystä herättävä asia on se, mistä nuori viinansa hankkii. Alkossa ei alaikäiselle alkoholituotteita myydä. Miten siis nuoret pystyvät humaltumaan viikko toisensa jälkeen? Kuka keksisi viisastenkiven tähän sudenkuoppaan? Ensín juodaan vähän kaljaa, sitten aletaan käyttää väkeviä. Siitä ei olekaan pitkä matka huumekokeiluihin, joista sitten ei enää välttämättä olekaan paluuta normaalielämään. Naapurimaassamme sellaiset lapset joutuvat jopa elämään kadulla.

Nuorten tupakanpolttokin on kovin yleistä, vaikka tupakkatuotteiden ostaminen ja hallussapito on nuorilta laissa kielletty. Vaikka laissa ei olekaan kielletty nuorten pelaamista, ovat pelienjärjestäjät oma-aloitteisesti kieltäneet alle 15-vuotiaitten pelaamisen. Toivottavasti sitä pystytään valvomaan. Mutta niin kuin viinan ja tupakan hankintakin kekseliäiltä halukkailta nuorilta onnistuu varmasti pelaaminenkin. Kunhan kieltäminen ei innostaisi pelaamaan enemmän.

Raija Hjelm

”Kääntyvätkö kaikki yritykset lastemme ja nuoremme hyväksi meitä ja heitä vastaan?”

Kuolleita

Rakkaamme

Aulis Taavetti HIRVONEN

* 8.11.1942 Kurkijoella
† 3.8.2005 liikenneonnettomuudessa
Lappeenrannassa

Kaivaten
Raija
Jarkko ja Mervi
Irja-sisar perheineen
Terttu-sisar perheineen
Sirpa-sisar perheineen
Maire-sisar perheineen
Esko-veli perheineen
Erkki-veli ja Teemu

Kohtalon kellot ei edeltä soi,
sen tieltä ei kenkään väistyä voi.

Siunattu 20.8. Mäntsälässä. Kiitos osanotosta.

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus
Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoinna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh./fax (02) 762 2551, matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen jättämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)
Etusivu 60 centtiä/mm + alv 22 %
Muut sivut 45 centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSÖP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

Muistettavaa

Hiitolaiset ry järjestää retken Kangasalalle **Äijälään** su 4.9.2005. Bussin lähtö klo 10 Helsingistä tilauslaiturilta Mikonkadulta (entisen Fennian edestä). Ajamme tarvittaessa Tampereen aseman kautta, jos siltä suunnalta ilmoittautuu ihmisiä mukaan. Ohjelmassa noin kello 12.30 ruokailu Äijälässä ja sen jälkeen tutustuminen näyttelyyn. Paluumatka alkaa viim. klo 15.30. Yhdistyksen jäsenille matkan hinta on 10 € ja muille kiinnostuneille 20 €. Hinta sisältää matkan, näyttelyn ja ruokailun. Tied. ja sitovat ilm. Marja Toivonen puh. 040-721 6372 tai sähköposti: marja.toivonen@kolumbus.fi.

Karjalan Liiton suunnistusmestaruuskilpailut su 11.9. klo 12 Liedossa, valtatieltä 10 Liedon kirkolle, josta n. 5 min. Tied. Kaarlo Kojo, puh. (02) 487 9386. Huoltajille ja kannustajille kuntopolku, jossa Karjala-aiheisia kysymyksiä.

Hiitolan pitäjäseuran järjestämä **tarinailta** ti 13.9. klo 18 Porissa, Tuomarink. 2. Kaikki entiset ja uudet tarinoijat ovat tervetulleita.

Hiitolan ja Kurkijoen sukututkimuspiiri kokoontuu to 15.9. klo 18 Karjalatalon Wärtsilä-salissa Helsingissä, Käpylänsukuja 1. Käsiteltävät kylät: Raivattala ja Tervu. Jatkamme sukututkimustietojen vaihtoa. Saapua voi jo klo 15 alkaen.

NIMIPÄIVÄT

pe 2.9. Sinikka, Sini
la 3.9. Soile, Soili, Soila
su 4.9. Ansa
ma 5.9. Roni, Mainio
ti 6.9. Asko
ke 7.9. Miro, Arho, Arhippa
to 8.9. Taimi
pe 9.9. Eevert, Isto
la 10.9. Kalevi, Kaleva
su 11.9. Santeri, Santtu, Aleksanteri, Ale, Ali, Aleksandra
ma 12.9. Valma, Vilja
ti 13.9. Orvo
ke 14.9. Iida
to 15.9. Sirpa

Seuraavat kokoukset 20.10., 17.11. ja 8.12. Tervetulleita ovat kaikki hiitolaisia ja kurkijokelaisia sukua tutkivat. Lisätietoja tarvittaessa Veikko Revolta, puh (03) 762 2147, sähköposti: repo@pp.phnet.fi.

Kalakurkien Kurkijoen matkan 16.-18.9. aikataulu: Virttaa 4.30, Alastaro 4.40, Hirvikoski 4.50, Loimaan asema 5.00, Forssa Autokelas 5.25, Helsinki Kiasma 7.00.

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921
luotettavaa ja yksilöllistä
palvelua

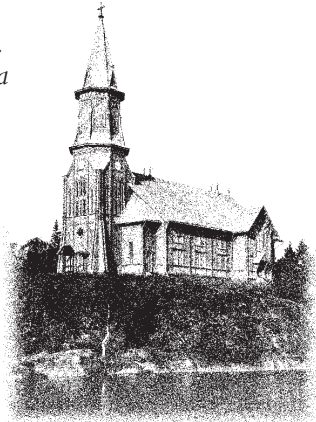

LOIMAAN KIVI
PUHELIN (02) 760 511

Hartaus sumuntaiksi 4.9.
16. sumuntai helluntaista

Elämäni hetkien ja vuosien herra

On kulunut 30 vuotta äidin äitini, Mummon, kuolemasta. Mummon sukujuuret ovat syvällä satakuntalaisessa maaperässä, ja usein hän opasti nuorempaa sukupolvea mehevin perilaisin sanonnoin. Mummolle kerrottiin opiskelujen etenemiset ja esiteltiin kihlakumppanit. Hän myös jakoi suruja ja murheita - eleettömästi, kuunnellen.

Mummo arvosti yksinkertaisuutta, selkeyttä ja huolellisuutta. Hän inhosi pyrkyyttä ja omahyväisyyttä eikä voinut ymmärtää sitä, että ihminen käyttäytyy teeskennellen kuin “kolmeljanttari”. Hän korosti, että ylenmääräinen touhuaminen ja tyhjänäikainen ihmettely eivät ole kenellekään rakennukseksi.

Asiat yleensä järjestyvät, kun malttaa mielensä. Hoidetaan ne asiat, joille jotain voi tehdä ja odotellaan rauhassa ongelmien seestymistä, jutellaan ja mietitään yhdessä. Ja jos joku aikoi ryhtyä sanoista tekoihin asioiden ollessa keskeneräisiä, Mummo loi ruskeilla silmillään tiukan katseen kysyen: “Mitä sää hosut?”

Mummon katse on mielessäni lukiessani Vapahtajan sanaa: “Sinä huolehdit ja hätäilet niin monista asioista.” Aivan. Nykyajan elämänmeno tavoitteineen, haasteineen ja velvoitteineen on täynnä liikettä, menoa ja muutosta. On ehdittävä, otettava kantaa ja oltava aktiivinen. On näytettävä itselleen ja muille. On edettävä nopeammin, korkeammalle ja voimakkaammin. On uudistuttava. On lyötävä entiset ennätykset ja tähyteltävä eteenpäin.

Eikö siis ole aivan luonnollista, että tällaisten vaatimusten keskellä hitaampikin hätiköi? Eikö ole aivan terve vastareaktio, jos tuntee hätää ja huolta - silkkaa ihmetystäkin - omasta ja läheistensä jaksamisesta? Ja eikö toisaalta vastuulliseen elämäntapaan ja toisten hoivaamiseen kuulu aina monikerroksista lähimmäisen hyvinvoinnin huolehtimista, siis huolenpitoa aivan myönteisistä syistä?

Kertomus Martasta ja Mariasta voidaan tiivistää yhteen rippikoululaisen esittämään iskulauseeseen: “Tässä kohdin Raamattua Jeesus kielsi sähläämisen.” Jeesus ei aliarvioinut Martan vaivannäköä eikä vieraanvaraisuutta. Hän ei myöskään ylenkatsonut kotitöitä tai arjen askareita. Vapahtaja kutsui ihmistä asettamaan asioita tärkeysjärjestykseen.

Työt ja tehtävät olivat aina vaatimassa veronsa ja voimavaroja, mutta Jeesus opetuksineen ja armonvakuutuksineen ei aina olisi näin konkreettisesti läsnä, kotoisesti vieraisilla. Työn ja velvoitteiden täyttämään elämään hän oli nyt tuomassa hyvän ja rauhoittavan sanan, lohdutuksen ja lupauksen.

Siksi kaikki hosuminen Jumalan edessä on turhaa. Hän ei rakasta ihmistä tekojen tai ansioiden nojalla vaan rakkautensa tähden. “Sinä, Herra, olet hyvä, sinä annat anteeksi, runsain mitoin sinä jaat armoasi kaikille, jotka sinua avuksi huvatavat.” (Ps 86:5)

Pirkko Poisuo

Kirjoittaja on Helsingin Malmin seurakunnan kappalainen.

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Minkä maan presidentin itsenäinen Suomi sai ensimmäisenä valtiovierrailulle?
2. Onko Golf-virta kylmä vai lämmin?
3. Missä päin ihmisessä on amorinkaari?
4. Montako naista Suomessa jäi sotaleskeksi viime sotavuosien jälkeen?
5. Mikä oli kirjailija Larin-Kyösti oikealta nimeään?
6. Mikä juhlapäivä juhanus oli pakanuuden aikana?
7. Minä vuonna Riitta Väisänen valittiin Miss Euroopaksi?
8. Kuinka paljon raakakahvia myydään maailmassa vuosittain?
9. Minä vuonna Venäjän joukot hyökkäsivät Tshetsheeniaan?
10. Kuinka paljon kahvipuille saattaa hyvissä oloissa kertyä ikää?

Kurkijokelaisen palsta kuvallisia onnitteluja varten. Lähetä tai tuo lapsen (tai miksei vanhemmankin) valokuva ja onnitteluteksti Kurkijokelaisen toimitukseen. Kerro myös, minkä päivän lehteen onnittelun haluaisit. Saat täältä 8 euron laskun, jonka voit maksaa pankkiin (hinta sisältää 22 %:n arvonnisäveron). Onnittelun voi maksaa myös täällä toimituksessa.

Leena ja Jukka Virtasen lastenlapset kesäpäivää viettämässä mummolassa. Takana vasemmalta Karoliina, Marjukka ja Meeri, edessä Marleena ja Oskari. 12-vuotissyntymäpäiväonnittelut Marjukalle Mummolta ja isoisä ”Otsolta”.

Väitöksiä

FL Tommi Antero Meskanen väitteli 26.8. Turun yliopistossa filosofian tohtoriksi matematiikasta. Aiheena oli salakirjoitus (NTRU-salausjärjestelmä). Tommi on syntynyt vuonna 1971 Turussa. Hänen Risto-isänsä äiti Miina s. Heino-nen oli syntynyt Vätikässä

ja isä Väinö Meskanen Korpisaaressa. Tommi Meskanen on kirjoittanut ylioppilaaksi vuonna 1990 Juhana Hert-tuan lukiosta Turussa, val-mistunut filosofian maiste-riksi Turun yliopistosta vuonna 1995 ja lisensiaa-tiksi vuonna 2000. Hän toi-mii yliassistenttina Turun yliopiston matematiikan laitoksella.

Sanan Voimaa

- 2.9. Sillä se, joka tahtoo pelastaa elämänsä, kadot-taa sen, mutta joka elä-mänsä minun tähteni kadottaa, on sen löytävä. Matt. 16:25
- 3.9. Jumala sanoi: ”Tulkoon valoja taivaankanteen erottamaan päivän yöstä, ja olkoot ne merkkeinä osoittamassa määräaiko-ja, hetkiä ja vuosia.” 1 Moos. 1:14
- 4.9. Jumala, luo minuun puhdas sydän ja uudista minut, anna vahva henki. Ps. 51:12
- 5.9. Tämän kuullessaan sanoi eräs pöytävieraista Jeesukselle: ”Autuas se, joka saa olla aterialla Jumalan valtakunnassa.” Luuk. 14:15
- 6.9. Lapseni, alkäämme rakastako sanoin ja pu-heessa, vaan teoin ja totuudessa. 1 Joh. 3:18
- 7.9. Hengen laki, joka antaa elämän Kristuksen Jee-suksen yhteydessä, on näet vapauttanut sinut synnin ja kuoleman lais-ta. Room. 8:2
- 8.9. Askel askeleelta heidän voimansa kasvaa, ja he saapuvat Siioniin Juma-

- lan eteen. Ps. 84:8
- 9.9. Alkoon kukaan kiusa-ksiin jouduttuaan ajatel-ku, että kiusaus tulee Jumalalta. Jumala ei ole pahan kiusattavissa, eikä hän itse kiusaa ketään. Jaak. 1:13
- 10.9. Heittäkää kaikki mur-heenne hänen kannetta-vakseen, sillä hän pitää teistä huolen. 1 Piet. 5:7
- 11.9. Ja kutienkin käsky, jonka teille kirjoitan, on uusi; nyt se on toteutunut hänessä ja teissä, sillä pimeys hälvenee ja tosi valo loistaa jo. 1 Joh. 2:8
- 12.9. Herran silmät katsovat vanhurskaita, hänen korvansa kuulevat heidän avunhuutonsa. Ps. 34:16
- 13.9. Tämä on se sanoma, jonka te alusta alkaen olette kuulleet: meidän tulee rakastaa toisiamme. 1 Joh. 3:11
- 14.9. Kiittäkää iloiten Isää, joka on tehnyt teidät kel-vollisiksi saamaan pyhille kuuluvan perintöosan valon valtakunnasta. Kol. 1:12
- 15.9. Koetelkaa kaikkea ja pitäkää se, mikä on hy-vää. 1 Tess. 5:21

Katri Maria Kärppä kutsuttiin taivaan isän luo 31.7.2005

Katri (lempinimeltään Kaisa) Rouhiainen syntyi Kurkijoella 15.6.1931. Lapsuuden kultaiset vuodet vierivät Alhon Salokylällä vanhempiensa Hiljan ja Matin sekä veljensä Kau-kon ja Oivan hoivassa. Vuodesta 1940 lähtien maailman tuulet tuiversivat kaikkien Karjalan kansojen kasvoille. Niin myös Kaisa sai omalta osaltaan kokea ”idän puhurit”. Vuosia kes-täneiden uusien asuinsijo-jen etsinnän jälkeen Mellilän pitäjän Isoperän kylän Mäkitalosta Kaisalle raken-

tu uuden elämän alku. Kahden eri heimoon kuuluvan henkilön ajatus-maailmojen ja tapojen yh-teensovittaminen vaatii suurta joustavuutta ja ar-vonantoa molemmin puo-lin. Kaisalla ja Yrjöllä oli tahtoa ottaa huomioon toi-sen ja yhteiset harrastukset ja sopeutua niihin. Aktiivisena persoonana Kaisa osallistui moninaisiin yhteiskunnallisiin luotta-mustehtäviin saavuttaen ar-vonantoa rakentavan toi-mintansa ansiosta. Tämä to-dentui Kaisan siunaustilai-

suudessa Mellilän kirkossa, jossa niin järjestöjen kuin omaisten ja ystävienkin kukkalaitteet peittivät laa-jalti arkun ja sen ympäris-tön. Kaisa ehti käydä entisel-lä kotiseudulla pariinkin kertaan. Sieltä muistikuvat siivittivät elämää kotipai-kan tantereella. Kolmas kerta jäi viisumianomuk-seksi muistojen mappiin. Kaisa eli monimuotoisen elämän: lapsuuden kultaiset vuodet, hehkuvan nuoruu-den, perhe-elämän onnet ja vastoinkäymiset, hiljaa hii-

puneen elämän päättymi-sen. Kaikissa vaiheissa, kuitenkin saimme nauttia hänen lämpimästä, huumo-ria hersyvistä olemukses-taan.

Oiva-veli

Tervehys teil karjalaist!

Mietiskelin tuos, jot mitä se tää karjalaisuus oikei on. Niih se on, jot itkuu ja nau-ruu vuoroperrää ja välil yht-aikaa. Sit sitä reissaamista sin Karjalaa. Lienöö paljo muutaki li-säks. Kiv’jalkoi käyvvää kahtomas siel kotkontuloi-l. Autos istutaa tunt’tolkul. Rajal jonotettaa ja vuotetaa, jot mitä se velj’venäläine on taas keksint meijä piän mänöks. Pölysii ja kuoppa-sii teitä männä körötellää. Lustii on joka reissul. Pulina käyp ja pienist ei kuariteta. Sit ruihnetua mehtiin ja peltoloihe poikki

sin kot’tuval. Pistävyvyyttä naapuriskii, jos sattus vaik emäntä olemaa koton ja kohvit keittäs. Hautuumaal pitää joka reissul käyvä, se kuuluu asijaa. Onha siel mei suku-laisii nukkumas sitä viimis-tä unta. Täähä on teil kaikil iha tuttuu tarinaa. Pietää vaa lippu korkijat ja muistetaa olla ylpeitä täst karjalaisuuvest. Koitellaa saaha jälk’polvki kiinnos-tummaa juuristua. Kurk’juhliskii taas haastel-tii suu makkiiiks. Oli muka-va tavata teit kaikkii.

Anja

50 Kurkijokelainen 50 VUOTTA SITTEN...

Lauantaina syyskuun 3. päivänä 1955

Lumpeenkukkahelminauha

Taivas valaa vettä kaata-malla, ilma on viileää, vaika elämme vasta elokuuta. Itse odottelen syksyn kirk-kaan raikkaita päiviä, jol-loin taivas on sininen ja vain joitakin vaaleita pil-venhattaroita leijailee muo-dostaen mitä mielikuvituk-sellisimpia kuvioita. Mutta nyt on päivä sateisen har-maa ja on aikaa ajatuksille. Muistuu mieleeni lap-suuskotini ja sen peltojen keskellä oleva pieni Perä-lampi. Lampi ei sinänsä ol-lut sen erikoisempi kuin ny-kyäänkään jokin pikku lam-pi. Erikoiseksi sen teki, että siinä pulikoidessa kului lapsuus aikuisuuteen vaihtu-en. Talvitie kulki Perälam-men halki, ja hevosten juot-toavanto oli meidän rannas-sa jäätyamisen ehkäisemi-seksi heinäsäkillä peitetty-nä. Juottoämpäri oli kepin nokassa alassuin. Niin se oli kaikilla, missä avantoa pidettiin sulana samaa tar-koitusta varten. Niin siis talvella. Mutta kesäisin harrastee-na oli uiminen ja kalastami-nen. Siinä sivussa lähes päi-vittäin nyhdimme valkoi-

sen lumpeenkukan pitkine varsineen lammesta. Siinä olikin tarpeet kaulakoris-teelle. Varren juuripäästä keskeltä alettiin vartta hal-koa näppärin sormin, kat-kaisematta kuorta, kun pie-niä palasia katkottiin vuo-ronperään vartta. Niin oli joka toinen ”helmi” varren-vahvuinen. Vain kuori piti katkotut palaset komennuk-sessa. Tuota pikaa oli hel-minauha katkottu valkoi-seen kukkaan asti. Joskus saattoi kuori vahingossa katketa kesken työn, ja se harmitti kovasti, sillä solmu on aina solmu, niin silloin-kin helminauhassamme.

Keltaisiakin kukkia kas-voi lammessa. Niitä me ni-mitimme sijankärsäksi. Ei-vät ne kuitenkaan olleet niin suosittuja kaulakoruik-si kuin nuo valkoiset lum-peenkukat. Nykyajan lasten ei tarvitse koristella itseään lumpeenkukkahelminau-hoilla, vaan koruliikkeet ovat pullollaan mitä ihas-tuttavimpia koruja. Minun aikakauteni lap-selle ei vanhemmilla ollut liiemmin varojakaan ostaa muuta kuin lasihelmet markkinoilta ja sitten nuo vieläkin ihasuttavat tuohi-koristeet. Itsekin osaan sor-muksen ”verran” tuohitöitä.

Äitini sitä vastoin teki kai-kenlaista: kontteja, kasseja, salkkuja, tohveleita, palloja jne. Äitini töitä on vieläkin minulla käytössäkin. Tuohi on kestävä materiaali. Nyt osaan antaa niille kuuluvan arvon. Lapsena tuo lum-peenkukkahelminauha, vaikka se oli hetkellinen, vei voiton tuohituotteelta. Lumpeenkukka pantiin vaasiin tai kulhoon, kun helmet särkyivät. Siinä ve-den päällä se kauniisti kel-lui iloksemme. Silloin elettiin omava-raistaloudessa myös koru-jen suhteen. Sukukorut oli-vat asia erikseen. Usein ne siirrettiin vanhimman tyttä-ren/pojan käyttöön, ja niin ne säilyivät sukupolvelta toiselle. Ei lumpeenkukka-korua voi tallentaa, mutta olisi hyvä jos nykypolvikin hallitsisi tekotavan siellä, missä kasvaa lumpeita. Elämme EU:n aikakaut-ta. Mitäköhän direktiivit sa-novat lumpeenkukakorus-ta, sitä en tiedä.

Aino Koppi Noormarkku

Valtavan Hyttyksen hurmaava seikkailu kauniille Kurkijoelle

Moi! Olen rauhaton Hytynen. Jouduin tälle vaalealle matkalle vahingossa. Happamassa Turussa seurasin parempia ihmisiä kömpelöön bussiin. Kuulin pak-sujen ihmisten kertovan, että olemme matkalla nuoremman Helsingin, kaitaluisen Lahden ja huolestuneen Taavetin kautta ihanalle Kurkijoelle.

No, ainakin minulla oli kunnolla muhkeaa ruokaa, koska pieniä ihmisiä tuli

aina vain lisää. Suuri yö sujui hyvin. Onneksi hämmästyttävät ihmiset nukkuivat niin, että heitä oli helppo syödä. Jossain vaiheessa miellyttävät ihmiset rupesivat puhumaan, että raa’an Venäjän unohtumaton raja on ylitetty, mikä se sitten onkin.

Aamulla saavuimme perille suuriluisen metsän keskellä olevaan korkeaan motelliin joka oli kuulemma leppeässä Käkisalmen

kaupungissa. Yritin tulla ulos mahtavasta bussista, mutta vastaan vyöryi ihasuttava joukko outoja hyttysiä, jotka olivat suurempia kuin minä. Jouduin perään-tymään bussiin.

Majoituttuaan ja hetken levättyään vieras joukko tuli takaisin bussiin. Muutaman miellyttävän mutkan jälkeen lähdimme ajelemaan ovelaa tietä pitkin kohti ihmeellistä Kurkiokea. Tie pölysi niin, etten

nähty mahdottomasta taikaikkunasta ulos, mutta onneksi rasittava kuskimme tuntui näkevän hurjasta etuikkunasta tarpeeksi.

Osa uhkeasta joukosta vietti vapaan iltapäivän uupuneena Kurkijoen kirkolla, toiset kävivät hymyilevässä Elisenvaarassa. Illalla vikkelen ruoan jälkeen menimme takaisin keljuun motelliin. Osa matkalaisista meni onnahtelevaan saunaan, osa suoraan nukkumaan. Minä pysyttelin ja-llossa bussissa piilossa paikallisilta surkeilta hytтыsiltä.

Keuyen aamupalansa jälkeen vihertävät matkalaiset tulivat bussiin, ja minäkin sain väljähtäneen aamiaisen. Nam! He köröttelivät taas bussissa. Bussi pysähtyi, ja uskaltauduin ihmisten mukana viileän Elvin onnistuneessa repussa.

Ihmiset pitivät aurinkoisen piknikin. Tarjolla oli hullua kahvia, luontevia piirakoita ja paljon muuta. Humalahakuiset ihmiset lähtivät omille mahtaville kotipaikoilleen hikosissa porukoissa. Kurkistelin Elvin repusta tuttavallisia peltoja ja ujoja mäkiä.

Erinomaisella metsätiellä tapasin paljon sairaita hyttysiä, jotka inisivät vierasta kieltä. Perillä kuulin itsepintaisen sampanjapulon vikkelen poksahduksen ja nimipäiväonnitte-lut mielikuvitukselliselle Eskolle.

Paluumatkalla kuuntelin näyttäviä tarinoita jätti-ihasta kivenkolossa kaksi vuotta säilyneestä kuokasta, sikamakeesta hiirestä ja

Anne, Kaisa ja Heikki eivät olleet ensimmäistä kertaa Kurkijoen matkalla. He tiesivät jo ennestään, että matka on pitkä ja joskus pitkästyttäväkin. Kaisa kirjoitti sadun, jota täydentämään valjastettiin kaikki matkalaiset. Nämä saivat vuoron perään kertoa jonkun adjektiivin, laatusanan, joka sitten lisättiin Kaisan etukäteen kirjoittamaan juttuun. Niin saatiin hieman ”pääton”, mutta hauska tarina hytтыsestä, joka matkusti Elvin repussa.

Heikki piiloutui koiranputkien taakse.

vanhanajan tuulisista tapahtumista. Nyt haiseva aurinko paistaa ja suurisuinen bussi tärisee taas ilkeällä tiellä.

Rakas kotimatka alkaa huomenna, ja sitten pääsen kertomaan ailahteleville kavereilleni lempeitä tarinoita myrskyisestä matkasta ja

sinisestä Karjalasta, mikä se sitten onkaan. Kovasti väsyneet ihmiset siitä puhuivat. Eihän jokainen rei’itetty hytтыnen pääse matkailemaan!

Kaisa 13 v. ja Heikki 10 v. Elovaara ja äiti Anne s. Miiikkulainen

Elisenvaaran suurpommitus 20.6.1944

Arvi Heinosella oli erinomainen artikkeli (Kurkijokelainen nro 24-25/18.6.2004) Suomen pahimmasta sotatuhotapauksesta. Eräisiin “teknisiin” yksityiskohtiin kiinnostaisi kuitenkin saada historiantutkijoiden tms. selvitys. Tärkeimpänä on tietysti, miten oli mahdollista, että neuvostokoneet osasivat tulla juuri “oikealla” hetkellä paikalle, nimenomaan kun evakkojunia oli runsaasti paikalla. Siihen ehkä antaisi viitettä, mistä päin ko. pommarit suuntasivat Elisenvaaraan.

Arvin artikkelissa mainitaan, että pommarit tulivat Laatokalta. Itse olin silloin koti Riekkalassa ja vasta 8-vuotias. Naapurin pojan kanssa nähtiin etelän eli Hiitolan suunnalla Laatokalta sisämaahan suuntaavia pommareita, ja jonkun ajan kuluttua rytinä kuului Elisenvaaran suunnalta. Eli koneet mahdollisesti koukkasivat sisämaan kautta Elisenvaaraan, ehkä Hiitolan (ristey)aseman kautta.

Jossakin olen nähnyt

maininnan, että ko. muodostelma seurasi rataa, tul-len Sortavalasta päin. Tai sitten oman näkemykseni mukaan, Hiitolasta päin, siis rataa seuraten. On muistettava, että neuvostoffensiivi oli tuolloin pahimmillaan, Viipuri oli menetetty samana päivänä, ja neuvostokoneitahan riitti Karjalan taivaalle. Tosin Puna-armeija epäonnistui pahasti, kun ei kyennyt estämään suomalaisten suuria sotilaskuljetuksia, tietysti rautateitse ja tietysti Elisenvaaran kautta, Itä-Karjalasta Kannakselle.

Pommareiden lukumäärästä olen joskus nähnyt mainittavan, että niitä olisi ollut 55 kappaletta. Itse em. naapurin pojan kanssa las-kimme Elisenvaaran suunnasta Riekkalan Sianmäen yli Laatokalle menneet pommarit ja saimme niiden lukumääräksi 54 kappaletta, mikä vastaa kolmea laivueta à 18 kappaletta, siis kolme pommitusaaltoa, kuten Arvi kertoo. Pommarit liikkuvat yleensä kol-

mella jaollisissa muodostelmissa, eli 54 on varmaankin oikeampi luku.

Veikkaan, että Elisenvaaran tuho oli nimenomaan ihmishenkien menetyksen kannalta sattuman oikku. Voisi kuvitella, että neuvostoilmavoimille oli annettu määräys tuhota erittäin tärkeä Elisenvaaran risteysasema. Ehkä he olivat hoksanneet, että Kannakselle tuli joukkoja Itä-Karjalasta. Siihen viittaa pommareiden suhteellisen suuri lukumäärä.

Muistettakoon myös, että samana päivänä Viipuri menetettiin, eli sotilaallisen toiminta oli kiihkeimmillään. Sattumalta - sodan kaaoksen keskellä - tärkeälle ja kuormitetulle risteysasemalle kertyi junia eri syistä, esim. sotilaskuljetukset olivat etusijalla. Ilmeisesti evakkojunia ei pystytty päästämään kuormitetulle radalle, ja traaginen tapaus sai kohtalolta edellytykset toteutuakseen. Ja onhan huhut suomalaisesta petturista kumottu jo aikojen sitten.

Mitä havaintoja muut ovat tehneet? Niistä olisi kiintoisaa saada selostus lehteemme. “Ujoimmat” voivat ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen, puh. 0400-706 805.

Mauri Rastas

Uni

Unta näin niin suloista, halunt en herätä millää. Sen unen päästkö saisin kii, ko silmäin millo ummiistan.

Poluilla siellä Karjalan mailla mie juoksentelin huolta vailla. Mie leikin ja poimin kukkasii ja rintani riemuu täynnä.

Siel kaik ol paremmi, nii mie uskon vieläki. Nyt unetki ouvoks muuttuu eikä ne usko minnuu.

Anna

Laulun synty

Kesäkuinen kotiseutumatka oli lähestymässä. Muutama tunti vielä ja oltaisiin menossa rakkaille kotikunnille Hiitolaan.

Tavarat oli pakattu, eväät valmiina, saunassakin käyty. Aika vain tahtoi kulua niin kuin lapsena jouluaattona. Elikkä tosi hitaasti. Silloin alkoi mielessä soida eräs sävelmä, en tosin tietänyt, oliko se “mikään” oikea laulu.

Sanat alkoivat tulla kuin itsestään, ja kuvittelin jo olevani kotona Karjalassa. Siispä vain koneen ääreen, ja nämä säkeet syntivät ilman minkäänlaista vaivaa, suoraan kirjoitusarkille. Myöhemmin korjattiin vain yksi sana.

Kun sitten olimme Raholan koululla olevassa majapaikassa, aloin kysellä mukana olevalta pelimannilta Terho Voutavaaralta, mikähän sävelmä sellainen mahtaisi olla, niin hetihän se löytyi Terhon nuottivihkosta. Sehän oli Syysillan tuuli.

Siellä me “tyttöjen” kanssa illalla huoneessamme laulelimme ja totesimme, että sitä voisi laulaa muuallakin. Nyt sitä on jo muutamia kertoja laulettukin, muun muassa tämän kesän Hiitolan pitäjäjuhliilla.

Terttu Ketola

Kotipoluilla

Sanat: Terttu Ketola
Sävel: Syysillan tuuli

Ei kaiu Karjalas’ kanteleen soitto, myös laulumme soi äänin murheellisin. Kuitenkin kulkumme tänne aina johtaa, täällä’ olin lapsena onnellinen.

Lehmihaas’ kalkatti karjojen kellot, tyhjinä nyt ovat täällä jo haat. Ei kuulu täällä’ kotikirkkojenkaan kellot, kurjuutta täynnä on hautausmaat.

Ennen niin kauniisti lauloivat linnut, soi käen kukkukin tuo kultainen. Nyt kotirauniot löysimme vain täältä, on pihamaat tutut nurmeltuneet.

Täällä nää paikat on kalleimmat meillä, koskaan ne jäädä ei saa unholaan. Taaskin me tutuilla lapsuutemme teillä tahdomme uudestaan kulkea vaan.

Menneitä muistellen kuljemme täällä, mielessä lapsuuden maisemat on. “Askeleet kulkevat juuriemme päällä, paikka tää meille on korvaamaton.”

Reijo Mälkiä: Arkkitehtuurin juuret löytyvät antiikin klassismista

Nykyihminen vanhan katedraalin upeita holvauksia ihastellessaan ei tule helposti ajatelleeksi, että niiden esikuva voitaisiin johtaa antiikkiin saakka, roomalaisaikaiseen riemukaareen. Tai seisoskellessaan Helsingin rautatieasemalla ja ennen sotia Viipurin rautatieasemalla ei huomaakaan, että komealle odotushallille löytyisi analogia roomalaisajan kylpylään.

Länsimaisella arkkitehtuurilla ovat juuret antiikissa, kreikkalaisessa ja roomalaisessa maailmassa. Klassismi oli vallitseva arkkitehtuurin kieli renessanssista 1900-luvun alkuun, 500 vuoden ajan. Vasta modernismi katkaisi klassisen perinteen hyödyntämisen. Katkesiko tällöin myös yhteys ihmiskunnan yhteiseen alitajuntaan?

Klassisen arkkitehtuurin ulkoiset symbolit ovat helposti tunnistettavat: pylväiköt, päätykolmiot, aukkojen käsittely. Vielä 1900-luvun alussa voi sanoa klassististen piirteiden leimanneen enemmän tai vähemmän lähes kaikkea talonrakentamista vauraimpia talonpoikaisrakennuksia myöten.

Ei vain Viipuri vaan koko luovutettu Karjala oli täynnä komeita esimerkkejä, joita ei enää ole. Mikä ei Viipurin ruiskuhuoneen tavoin tuhoutunut sodassa, sen Kuusaan hovin tavoin tuhosi neuvostovalta.

Arkkitehtuurin synty

Arkkitehtuurin syntyä on vaikea määritellä. Se on syntynyt kuten puhumamme kielikin ilmaisun, kommunikoinnin tarpeesta. Alkuperäiset tarpeet ja keinot ovat kauan sitten jo unohtuneet, mutta sanat, lauseet,

Kuusaan hovi oli kuin renessanssipalatsi Italiassa, tosin puisena. Kuvassa rakennus toimissaan sodan aikana väliaikaisena kirkkona. Sota säästi sen, mutta venäläiskausi ei enää.

kieliopilliset rakenteet ja kieli ovat jääneet.

Tunnetuin teorianmalli arkkitehtuurin synnylle on primitiivinen maja. Maja muodostuu puunrunkojen varaan ripustetuista riu’uista, jotka kannattavat lehväkatetta. Siitä kehittyi vähitellen primitiivinen temppeli, joka Kreikassa oli puurakenteinen doorilaisine pylväineen. Myöhemmin tärkeimmät temppelit rakennettiin kivistä rakennatkaisun pysyessä entisenä.. Eli kivirakenteessa on hahmotettavissa puurakentamisen rakenneratkaistujen jäänteet.

Roomalaiset omaksuivat kreikkalaiset temppeliarkkitehtuurin. Heille sen pylväsjärjestelmä oli todellista arkkitehtuuria, ja he käyttivät sitä myös maallisiin rakennuksiin. Roomalaiset kehittivät rakentamista kehittämällä kaarirakenteet ja holvauksen, jolloin pylväsjärjestelmää ei enää tarvittu kantavana rakenteena. Mutta sen käyttö ei jäänyt pelkäksi ornamentaaliseksi rikasteeksi, vaan pylväsjärjestelmä ohjasi rakennuksen muita rakenteita, loi rakennukselle elämää, ilmettä seremoniallisuutta ja eleganssia. Pylväsjärjestelmää

eri tavoin sovellettuina käytettiin rakennuksen käytön ja hierarkian merkitsemiskeinona.

Kieliopiksi klassisen arkkitehtuurin vakiinnutti kuitenkin vasta renessanssi 1400- ja 1500-luvun Italiassa. Antiikin arkkitehtuurista olivat jääneet jäljelle vain paljolti raunioituneet rakennusmuistomerkit ja ainoana kirjallisena lähteenä Vitruviuksen, keisari Augustuksen aikaisen arkkitehdin ”Kymmenen kirjaa arkkitehtuurista”.

Renessanssin suuri saavutus ei ollut roomalaisen rakentamisen imitointi, vaan antiikin kieliopin elvytys oppirakennelmaksi, joka kanonisoiui arkkitehtuurin peruskiveksi, ihmiskunnan tiedoksi rakentamisesta. Se oli kuin sääntökoelma, josta lainaamalla keskitasoisempikin arkkitehti saavutti säällistä tulosta.

Länsimaisen arkkitehtuurin mallit

Arkkitehtuuriin paljon vaikuttaneista roomalaisista rakennustyypeistä tärkeimpiä olivat amfiteatterit, joista nelikerroksinen Colosseum oli merkittävin. Amfiteattereissa kaariaihe

oli mestarillisesti yhdistetty pilarijärjestelmään holvattun kaarirakenteen toimiesakantavana rakenteena ja pilarijärjestelmän enemmänkin merkitsemisjärjestelmänä.

Amfiteatteriakin tärkeemmän kieliopillisen instrumentin muodosti riemukaari, joista tärkein oli Konstantinuksen riemukaa-ri Roomassa. Kristillisen kirkon malli pohjautuu kolmidimensiollisen riemu-kaaren ideaan ja rytmiin. Se ei heijastunut vain kirkon julkisivurakenteeseen vaan sisätiloihinkin, mikä näkyy esimerkiksi Pietarinkirkossa. Muitakin arkkitehtuurin esikuvia oli muttei niin tar-

Viipurin vuonna 1828 suunniteltu ruiskuhuone Paraatiken-tän laidassa tuhoutui talvisodassa. Hyvä esimerkki miten klassismia ”temppelipäätyineen” hyödynnettiin arkisissa käyttörakennuksissakin.

keitä.

Kylpylaitosten holvattuine halleineen ja loisteliaine tiloineen lainaa voidaan nähdä tuomiokirkkoissa ja rautatieasemilla. Panteon, Rooman ikuisuuden symboli on ollut esikuvana monille niin klassisille tuomiokirkkoille kuin hallintorakennuksillekin. Konstantinuksen basilika, suuri kolmilaivainen kauppahalli on vaikuttanut katedraaleihin; meillä basilikatyyppistä on ainoana esimerkkinä Turun tuomiokirkko. Suomeen klassinen arkkitehtuuri tuli puolalaisten ja saksalaisten rakennusmestareiden myötä.

Viisi pylväsjärjestelmää ytimenä

Klassisen arkkitehtuurin lähtökohta on pylväs jalustoineen ja palkistoineen. Siitä lähti rakennuksen muu muodonanto. Pylväsjärjestelmät olivat tärkein keino ilmaista rakennuksen tai sen osien käyttötarkoitusta ja hierarkkisia suhteita. Viisi pilarityyppiä muodostavat antiikin arkkitehtuurin peruselementit. Kreikassa kehittyi niistä kolme: doorilainen, joonialainen ja korinttilainen. Roomalaisajalta on toskalainen pylväs ja viidentenä oleva kompositio, joka on korinttilaisen ja joonialaisen pylvään kapi-teelin yhdistelmä.

Doorilainen järjestelmä kehittyi ensimmäisenä puutemppelin pilarista muiden pylvästyyppien kehittyessä myöhemmin. Jokaisella pylvästyypille on osoitettu inhimillinen persoonallisuus. Hyvinkin hienojakoisia viittauksia pylväsjärjestelmien inhimillisiin ominaisuuksiin oli, mutta ylei-

sesti ottaen doorilaisen järjestelmän katsottiin ilmaisevan sotilaallisuutta, joonialaisen taidetta ja tiedettä sekä korinttilaisen naisellisuutta mutta myös keisarin valtaa eli hallintoa.

Arkkitehtuurille on ominaista, että melkeinpä rakennetta suurempi merkitys on niiden välisellä tilalla. Pylväidenkin välisellä tilalla oli hyvin tärkeä merkitys. Niitä on viittä eri tyyppiä, joista tiukin on 1+ kertaa ja väljin 4 kertaa pylvään läpimitta. Ne antoivat rakennukselle tempon, rytmin, jota noudatettiin muissakin rakennuksen rakenteissa.

Pylväs ei suinkaan ollut aina pyöreä vapaasti seisova, vaan myös neliskanttinen ja osin upotettu seinärakenteeseen. Ja myöhemmin se saattoi olla varsin viitteellinenkin, koska se ei ollut enää funktiota kantavana rakenteena. Pylväistö hyödynsi myös erästä taitteen luomisen tärkeintä keinoa – toistoa.

Klassismissa on kyse kuvasta, illuusiosta

Roomalaisajoista lähtien pylväsjärjestelmä ei enää ollut rakennuksen kantava rakenne. Mutta visuaalisesti se on kantava rakenne pääjulkisivussa. Myös klassismin muut tehokeinot luovat kantamisen illuusiota. Esimerkiksi julkisivun rustikointi, rappauksen muotoilu harkkomaiseksi, oli karkeinta alimmassa kerroksessa keveten ylöspäin mennessä kuvaten sekin kantamista.

Modernin suunnittelijan pirtaan tämä tällainen ei sovi. Vain toiminnan, funktion mukaista rakennatkaisua pidetään hyväksyttävänä.

”Ornamentti on rikos” oli eräs functionalistien tunnetuimpia iskulauseita. Yliarvioiko tämä käsitys kuitenkin ihmisen rationaalisuuden? Ainakin on selvää, että vanhoissa arvoraakennuksissa on jotain kiehtovaa, nykyihmisenkin mieleen vetoavaa, joka ei johdu vain historian tuomasta patinasta.

Reijo Mälkiä toimii arkkitehtina Senaatti-kiinteistöissä. Hän on aiemmin kirjoittellut Karjalan rautatierakennuksista

Lehtileike heinäkuun 28. päivän Oma Mua -lehdestä, joka ilmestyy karjalankielisenä Petroskoissa

Ilmanigäine histourii elävüi Kurkijovel

Toine etnograafiline Karjalan rahvahan pezäfestivuali piettih 17. heinäkuudu Kurkijoven küläs Lahdenpohjan piiris. Tämä festivuali mustoittau Luadogan rannikol eläjile heijän muan tuhatvuodizes histouries. Täshäi otti allun karjalaine rahvas. Pivon järjestäjinnü oldih Rahvahallizen poliitiekankomitiettu, Lahdenpohjan piirin da Kurkijoven paikallizet haldivot da ühteiskunnallizet liitot.

Pidoh tuli gost’ua Karjalan piiriöis, Petroskois da Piiterispäi. Lahten rannal oli järjestettü jarmanku, kus sai ostua kaikenmostu mustolahjua, bovastu da pelvasobua.

Pruazniekan avajazis sigäläzet nuoret ozutettih ezitüksen, kudamah ühtüttih gost’at sodahistourien kluuboispäi. Ezitüksen aigua kaččojat suadih nähtä, gu karjalan mua rodih jäičäs, kudaman munii sorzu Ilmatar-neidizen palvel.

Rauhallizesti elettih da ruattih, pajatettih da kižattih rahvas meččürannal. Ga pahat vihaniekat raudusovis tuldih tälle muale. Peitüttih karjalazet linnoin seinien tuakse, kučuttih abuh sluavilazii vellilöi. Kaččojat nähti, kui torattih meigäläzet rohkiet da vägevät sodamiehiet vihaniekkoi vastah tuhat vuottu tagaperin. Nähtihi rahvas ravieloin meččümiehien - meteliläzien - kilboi. Voittajakse rodih Kurkijoven me-

teliläine.

Illal kurkijogilazet dai gost’at piettih iluo: pläšittih da pajatettih.

Pruazniekan piätaпахtumannu oldih Enzimäzet Kurkijoven ritarikilvat. Läs 50 hengie Piiteris, Petroskois da Novgorodaspäi tul dih tänne ozuttamah omii sodasogii da ritarineroloi. Jugei oli kävellä “ennevah-nallizil sodamiehil” räkel siäl villazis paijois da raudazis sovis. Sodahistourien tiedäjät suadih eroittua hei-

jän keskes vikingua, ruoččilastu da sluavilastu. Oli sie tatarumongoulu, Irlandien da Šotlandien eläi.

Muinazien gostien joukos oli nuorin sodamies. Kuuzivuodine Rata tuli tänne tuatan kel. Brihačču jo ammui on harjavunnuh moizih pidoloih. Pidäü mainita, gu häi rodivuigi erähän tämänmoizen festivaalin aigah.

Kilvan ezmäzen ozan avattih viikingat. Hüö torattih ilmai raudusogii, kui

heijän ezi-ižätgi, skandinuavat, tuhat vuottu tagaperin. Miekkois da kirvehis heidü puolistettih vaiku nahkazet paijat, piäsuojus da raudusuojus käis. Neidizil, kudamat kačottih torua, jo valmehel oidih kriepindümaterjualat da joudu. Kilvan toizes ozas ezitüttih ritarit jugielois raudusovis. Kilbah ühtünüöt da voitajat suadih Kurkijoven kilvoin diplomat. A gostile da küläläzile pruaazniekku toi iluo da hüviä mieldü.

Natalja Denisova

Lehtileikkeen toimitukseenme lähetti Erkki Puutti, joka oli ostanut kyseisen lehden Petroskoissa käydessään.

Raholan marttakerhon kuulumisia

Raholan marttakerhon juuret ovat Kurkijoella. Se toimi alkuun Levonpellon marttakerhon nimellä, ja siihen kuului kolme muuta-kin kylää: Riekkala, Hämeenlahti ja Rahola. Kerho perustettiin 27.1.1938, joten se ehti toimia vain lyhyen ajan, ennen kuin sota ja sen seuraukset keskeyttivät kerhotoiminnan.

Kerho elvytettiin uudestaan Pöytyällä, kun oli asetuttu uusille asuinsijoille. Ensimmäinen toimi Kirkonseudun marttojen nimellä vuosina 1948-1952. Nimi muutettiin Raholan marttakerhoksi vuonna 1953.

Kerhomme puheenjohtajana toimi pitkään eli vuodet 1948-1972 Elli Rahiala. Hän johti myös Kurkijoen Marttayhdistys ry:tä. Hänelle on myönnetty Marttaliiton kultainen ansiomerkki merkittävästä työstä marttatoiminnan hyväksi.

Nykyisen puheenjohtajan Marja-Leena Sätilän toimikausi alkoi vuonna 1986 ja jatkuu edelleen. Hän on myös piiriliiton hallituksen jäsen ja on toiminut niin ikään Kurkijoen Marttayhdistyksen hallituksessa. Kerhon aktiiviset puheenjohtajat ovatkin olleet kerhomme kantava voimavara.

Raholan marttakerhon

Heinäkuussa 2005 Runon ja suven päivänä marttakerholaiset kokoontuivat Riitta Tukian mökille rantapäivän viettoon. Vasemmalla Helga Mäki, Anneli Mäki, Riitta Tukia, Marja-Leena Sätilä, Aino Pöyliö, Lea Rastas ja Terttu Kanervo.

toiminta on ollut vilkasta. Kokoontumisia on noin kerran kuukaudessa eri teemojen merkeissä. Pöytyällä toimivan Marttojen paikallisihtien toimintaan on

osallistuttu sekä eri yhdistysten järjestämille retkille.

Vuoden 2004 toimintaan kuului monenmoista, muun muassa seuraavia asioita. Järjestetty Sydänasiaa-luen-

to sekä osteoporoosi-ilta, tehty tervehdyskäynti Riihikoti-palvelukeskukseen, järjestetty havaintoesitys Perunasta moneksi, käyty kesäteatterissa Pöytyän Reppuniemessä, vietetty rantapäivää Riitta Tukian mökillä, valmistettu hapankaalia, osallistuttu Marttapäivään Sauvossa, järjestetty piiriliiton kehittämisiltta, osallistuttu Pikakumyllä kahvitukseen, poimittu tyrnimarjoja, hoidettu seurakunnan kahvituk-
sua, vietetty joulujuhla.

Kuluvan vuoden tapahtumia on ollut seuraavasti. On tilattu jokaiselle jäsenelle Martat-lehti, osallistuttu Nainen 50+ -tilaisuuksiin, jonka aiheen puitteissa perustettu opintokerho, joka jatkuu syyskaudella. On järjestetty neuvontapiirin tilaisuuksia: Munasta moneksi ja Voileipäkakut. Järjestetty terveysilta, mausteilta, perennojen kierrätystapahtuma, vietetty kaksi mökki-iltaa Riitta

Tukian ja Kakarlammen mökillä teemana puheenjohtajan merkkipäivän vietto. Käyty katsomassa Pöytyän kesäteatterin esitys yhdessä neuvontapiirin kanssa.

”Uutta oppien ja perinteitä vaalien martat toimivat jäsentensä yhteiseksi hyväksi.”

Tulossa on neuvontapiirin tilaisuus torstaina 8.9. klo 18 alkaen Pöytyän

Viime vuoden voileipäkakkukurssin aikaansaannoksia nautittiin yhdessä kurssin päätteeksi. Vasemmalla kala-, keskellä kinkku- ja oikealla kasviskakku.

Vuonna 1988 vietettiin Raholan marttakerhon 50-vuotisjuhlia. Elma Hartikka (vas.) kertoi juhlassa Kurkijoen Marttayhdistys ry:n historiasta, keskellä pitkäaikainen puheenjohtaja Elli Rahiala, oikealla Riitta Tukia.

Vieraita Satakunnasta

Ahlaisten Karjalaseura kävi vierailulla Loimaan seudulla. Samalla he poikkesivat myös pikavisiitille Kurkijokelaisen toimitukseen, jonka pihalla toimittaja otti heistä ryhmäkuvan. Ryhmän koko oli yli 50, joten kaikkia eivät mahtuneet hyvin yhteen kuvaan. Kiitos kauniista kukkakimpusta!

Tuoksuva kukka

Istun pihakeinussa, kukkia on paljon. Ihmettelen Luojan tekoja. ”Kaikki mitä maailmassa kaunist on ja ihanaa, ompe Luojan rakkaudesta ihmisille antamaa.” Hajuherne kukkii. Keimuni ja minä ihminen. Mikä kiitoksen aihe tästä kesästä Korkeimmalle!

Aili-Hellin,
88 v., evakko Alholta

Hiitolan Pitäjäseuran onkikilpailut

Tämänvuotiset Hiitolan Pitäjaseuran onkikilpailut järjestettiin lauantaina 27.8. Lampaluodossa, Revaske-
rin sillan rantatöyräällä, jonka onkipaikalta näky-
mänä oli upea merimaise-
ma. Viimeaikoina olleista epävaikaista ilmoista huoli-
matta oli kilpailupäivänä
kaunis aurinkoinen sää.
Voineeko kilpailuolosuh-
teilta enempiä toivoa? Koti-
matka tosin jouduttiin jo
tekemään sateisessa säässä.

Kolmetoista onkijaa sai kaloja yhteensä 14,160 kiloa. Kaikki kalat hyväksyttiin kilpailukaloiksi, ja laatuja olikin runsaasti. Pusseissa näkyi olevan ainakin ahventa, särkee, lahnaa, salakkaa, taisipa joukossa olla kiiskikin.

Näissä kisoissa Nakkilan pojat korjasivat lähes kaikki voitot. Ainoastaan naisten sarjan voitti Orivedeltä asti saapunut innokas onkija Sari Latva-Valkama, joka saikin koko kisan toiseksi suurimman saaliin.

Suurimman saaliin sai
Jouko Ijäs, suurimman ka-
lan onnistui narraamaan

Sekä miesten- että naistensarjan kolme parasta onkijaa koottiin yhteispotrettiin. Oikealta Pekka Valkeapää, Jouko Ijäs, Viljo Ylönen, Hilja Naskali, Sari Latva-Valkama ja Raija Laaksonen.

Arvo Parkkali. Lisäksi suurimman saaliin ennakkoarvauksen voitti Pekka Val-

keapää, kaikki kolme asuvat Nakkilassa.

palkittiin kolme ensimmäistä mitalilla. Kaikkien mukana olleitten kilpailijoi-

den kesken arvottiin lahjoituksina saatuja pikku voittoja.

Suurin saalis: Jouko Ijäs 2,100 kg. Kiertopalkintona olevan puntarin hän sai haltuunsa seuraaviin kilpailuihin asti.

Suurimman saaliin ennakkoarvaus: Pekka Valkeapää (arvaus 2,030 kg)

Suurin yksittäinen kala: Arvo Parkkali 0,450 kg (lahna)

Miehet

1. Jouko Ijäs	2,100 kg
2. Viljo Ylönen	1,440 kg
3. Pekka Valkeapää	1,280 kg
4. Arvo Parkkali	1,220 kg
5. Pertti Vihavainen	1,160 kg
6. Pauli Salmelainen	0,610 kg
7. Leo Kesseli	0,360 kg
8. Launo Salmelainen	0,300 kg
9. Mauri Lankinen	0,300 kg

Naiset

1. Sari	
Latva-Valkama	1,940 kg
2. Hilja Naskali	1,330 kg
3. Raija	
Laaksonen	1,320 kg
4. Ilmi Kesseli	0,800 kg

Raija Laaksonen

Revoille valtakunnallinen sukuseura

**“Revot rekisteriin” -
tunnuksella
perustettiin
Repo-su-
kuisten su-
kuseura
Pieksän-
maalla. Su-
kuseuran
puheenjoh-
tajaksi valit-
tiin Esko A.
Repo Seinä-
joelta (vas.)
ja sihteeriksi
Veikko Repo
Nastolasta.**

Repo-sukuisten seura perustettiin sunnuntaina 14.8. Pieksänmaalla pidetyssä ensimmäisessä sukukokouksessa. Sukuseuraan kuuluvat Repo, Reponen, Repola ja Repolainen suvut. Puheenjohtajaksi valittiin Esko A. Repo Seinäjoelta.

“Kieppinä kiven päällä” on ketulle tyypillistä käyttäytymistä. Siitä se näkee, kuulee ja haistaa ympäristönsä ja on valmis toimintaan, joko hyökkäämään saaliin kimppuun tai pakenemaan, sanoi Pertti Repo Piekсэнmaalta avatessaan suukokouksen sunnuntaina. Pertti Repo on tehnyt merkittävän työn sukuseuran perustamisen valmistelu-

Pieksänmaan Partaharjulla, jossa sukuseuran vuosikokous pidettiin, oli upea pihakirkko.

luissa ja sukututkimuksen aloittamisessa.

Sukuneuvostoon valittiin eri sukuhaaroista, joita on yhdeksän, seuraavat henkilöt. Puheenjohtajaksi Esko A. Repo Seinäjoelta (Iisalmen sukuhaara), varapuheenjohtajaksi Esko Repo Punkaharjulta (Parikkala), sihteeriksi Veikko Repo Nastolasta (Kurkijoki), Seppo Repo Iisalimesta, Pertti Repo Pieksänmaalta (Iisalmi), Mauri Repo Lipelästä, Leila Hämäläinen

Repo-sukuisia oli saatu kiitettävästi koolle elokuun puolivälissä pidettyyn sukutapaamiseen.

Puumalasta, Pekka U. Repo
Heinolasta (Parikkala),
Leena Repo Mäntsälästä
(Sakkola), Vieno-Kyllikki
Riuttu Pyhäselästä (Suista-
mo) ja Erkki Reponen Piek-
sänmäeltä (Viipurin seutu).

Päätettiin, että sukukouksia pidetään joka toinen vuosi. Toiminnassa on nyt tärkeimpänä jatkaa aloitettua sukututkimusta ja saada suvun jäsenet tietoisiksi sukuseuran olemassaolosta ja mukaan sen toimintaan. Kokous oli kaikissa päätöksissään yksimielinen. Sukukoukukseen Partharjun toimintakeskuksessa osallistui 77 henkilöä.

Esko Repo

*Veikko Huotarisen kokemia kulttuurinautintoja Suomessa ja Venäjällä, osa 2.***Fragmentteja rajalta 29.7.–1.8.2005****6. Kulttuuriseminaari**

Lauantai-illan kunniaksi kyläkoululla on juhliin liit-tyvä kulttuuriseminaari. Tietenkin minä, kaiken nuuskija, haluan mukaan. Talsin kuoppaista kylätietä hongasta pystytetyn komean kelokirkon ohi. Vilkaisen seitsemää ensimmäistä paksua hirsikertaa ja samalla muistan, että pari viikkoa minäkin olin kerran kirkkoa työporukkani mukana hakkaamassa.

Tien varrella pihossa savuaa. Puolialastomat ihmiset siellä grillaavat, savustavat kaloja, rakentavat aterioita pihapöydille. Naurut ja laulut kajahtelevat, korpinkyneleet valuttavat kurkkuihin lisäpontta. Miten helppoa tästä olisikaan luiskahtaa joukkoon ja jättää mokoma kulttuuri?

Koulu on komea, kolmirakennuksinen hirsinen linnoitus. Kerrotaan, että Vuokkiniemen opinahjo onkin koko Vienan Karjalan kaunein rakennus. Somasti se sulautuu tämän runokylän maisemaan paksuine hirsiseinineen, värikkäine reunaornamenteineen.

Sisällä kylän eräs suomalainen johtohahmo, opettaja Heikki Kyyrönen Lapualta suorittaa seminaarin avauksen ja kertoo lämpimin sanoin kylästään ja sen kalevalaisesta taustasta. Heikki on kuulun sadunkertojan, kansanrunouden- ja tapojen taitajan Mari Kyyrösen bunukka. Moamonsa kanssa hän pakeni aikoinaan jatkosodan jaloista Lapualle Suomeen, mutta sieltä käsin rajojen avaututtua on tehnyt viime ajat suuriarvoista auttamistyötä

kylänsä hyväksi. Hänen toimensa ansiosta kylässä on sekä kirkko että vanhustentalo.

Miten monet turistimatkat Pohjanmaalta onkaan taitettu näihin maisemiin hänen johdollaan? Näin läntinen kova valuutta on hyödyttänyt paikkakuntaa.

Heikin jälkeen esiintyy lausuntataiteilija Helena Nuutinen. Juuriltaan tämä taiteilijatar on vuonnislaisen Anni Lehtosen sukua, harrastaa karjalaa, sen kieltä ja perinnettä. Omena ei ole pudonnut kauas puusta. Hänen ohjelmavalintansa runot kertovat kodista ja vanhemmista, tuutulauluista sekä itkuvirsistä. Miten hän eläytyykään sanottavaansa, itkee, nauraa, osaa oivallisesti rytmittää lausumaansa? Perhe, koti, vanhemmat, lapsoset olivat agraarisen aikakauden peruskivijalkoja kyläyhteisöissä. Runot ja niiden tunnot liittyvät läheisiin, käsin koskettaviin tapahtumiin.

Itkujen esittäjänä Nuutinen on todellinen löytö. Rekvisiitakseen hän tarvitsee ainoastaan liinan silmilleen, kivistä laaditun kehän lattialle ympärilleen, ja niin kuulija tuntee siirtyvänsä itkun mukana tästä hetkestä lähes mystiseen tuonpuoleiseen. Itkuvirren keskeltä taiteilijatar siirtyy luontevasti tuutulaulujen tunnelmiin. Äskeisestä kuolinliinasta sukeutuu äkisti vauva äidin syliin, jota emonen hellästi käsittelee ohjelmansa ohessa. Jännite on koskettava ja dramaattinen äidin todettua yhtäkkiä rakkaansa kuolleeksi. Sellaisesta seuraakin pakottamatta luonnollinen suru, lohuton, loputon itku.

Harmaa, maahan asti yltävä hameasu, sielukkaat kyönelehtivät Marian kasvot, mustat hulmuavat korpini hiukset; lausujan häkellyttävä ulkoasu.

Lausujan esitystä seuraa Petroskoin yliopiston itämerensuomalaisen kielten ja kulttuurin tiedekunnan dekaanin dos. Tamara Starshovan valaiseva luento edesmenneestä kirjailijasta Nikolai Jaakkolasta. Esitelmöitsijällä itsellään onkin todella kompetenssia puhua; onhan hän itsekin juuriltaan vialainen, tunnetun lehtimiehen ja tulkin Jukka Petrovin tytär Kontokista, valmistanut aikoinaan kandidaatin väitöskirjansa Nikolai Jaakkolasta. Tänä vuonna eletäänkin kirjailijan satavuotista juhluvuotta. Nyt on aihetta muistaa ja juhlia tuota suurta hengenmiestä.

Jaakkola ammensi aiheensa näiden selkosten asukkaiden elämästä. ”Pirttijärven rannalla” –romaanin esikuva on Vuokkiniemen pitäjän Kivijärven kylä, hänen lapsuutensa kotikylä, jonka elämää hän kuvaa todella asiantuntevasti. Henkilöhahmot hän tempaisi elävästä elämästä romaaniensa sivuille. Jäljittelemätöntä ja ainutlaatuista onkin hänen tarkka etnografinen kuvauksensa kylän uskonnosta, perinteistä, silloisesta patriarkaalisesta elämänmenosta.

Jaakkolan romaanien kieli on yhä tutkimuksen arvoista. Valitettavasti silloinen hallintovalta suhtautui aluksi vähätellen nerokkaan kirjailijan sanottavaan. Nyt hänen tekstejään arvostetaan. Jaakkolan romaanisarjaa on akateemik-

komme Matti Kuusi verrannut kvaliteetiltaan Suomes- sa ilmestyneeseen Väinö Linnan romaanitrilogiaan ”Täällä pohjantähden alla.”

Toista luentoa saapuu pitämään runoilija Armas Mishin, eepoksemme yksi

äskeisistä venäjantajista. Kuusi vuotta kestäneen työn tuloksena naapurimaamme intelligentsia on saanut käsiinsä oivallisen tuotteen, kauniisti editoidun Suomen kansalliseepoksen.

Armas Mishin kertoo painokkaasti, että Kalevala on todella Elias Lönnrothin luomus. Vaikka jotkut kirjailijat ja tutkijat yhä kertovat, että eepos on kansanrunoutta, kansan laatima tuotos, Mishin torjuu jyrkästi

Vuokkiniemi 2005. Sukupolvet ja kansat kohtaavat. Kuva Kari Rapo.

Karjalaseuran juhlintaa

Kyykkä, mölkky ja pilp-pa ovat vanhoja karjalaisia ajanvietepelejä. Lohjan Karjalaseura aloitti niillä kolmipäiväisen juhlintansa. Minulle pelit olivat outoja, en nähnyt Kurkijoella niitä pelattavan. Helppoja tuntuivat olevan pelata ja kukkarolle sopivia, puupalikointa saa halvalla.

Varsinainen seuran 60-vuotispääjuhla oli Kanneljärven opistolla 21.8. Juhla oli arvonsa mukainen, näytävä ja korkeatasoinen.

Karjalakuoro, omien paikkakuntiansa kansallispuvuissa oli upea näky. Ääni soi ja helisi, niin kuin se kanteleitten kehdestä saaduista eväin vain voi soida.

Sangen harvoin kuulee niin mukaansatempaavaa

juhlapuhetta, kuin filosofian tohtori, kirjailija, Aino Rätty-Hämäläinen juhlassa piti. Yleisö kuunteli hiiskumatta.

Puheensa alussa hän arveli vain harvan ihmisen v. 1945 uskoneen, miten elinvoimaista voi Lohjan Karjalaseuran toiminta olla vielä 60 vuoden kuluttuakin.

Hän puhui kotien taakse jättämisestä ja vaikeuksista uuteen sijoituskuntaan sopeutumisesta. Kertoi niistä myös esimerkkejä. Eräskin iäkkäänpuoleinen mies kulki talosta taloon yösiijaa etsien. Viidessä talossa hän oli jo käynyt ja saanut kiel-tävän vastauksen. Sama toistui vielä seuraavassakin, silloin pappasanoi: ”Oonha mie kuultu huihlo, jot teäl on yksmielist

perettä, mut enhä mie uskont jot näi yksmielisii...”

Rätty-Hämäläinen sanoi: ”Karjalaisia pidetään iloisiin ja huumorintajuisin, tunneherkkinä ja vieraanvaraisina. Joskus jopa asioihin liian kevyesti suhtautuvina.” Kenties emme toisenlaisella luonteenlaadulla olisi monista koettelemuksista selvinneetkään. Niin monesti on pitänyt nauraa kyynelten läpi.

Lasten tutustuminen toisiinsa oli nopeaa ja välittömämpää. Tästäkin löytyi esimerkki. Pihanurmikolla sukeutui lasten kesken pohdinta, mistä lapset oikein tulevat. Yhden mielestä niitä toi haikara. Toinen oli sitä mieltä, että heille oli tullut savupiipun kautta saunaan. Joku tiesi vuoren-

varmasti niitä haettavan laitokselta. Evakkotyttö sanoi: ”Myö ollaa nii köyhii, ei meil ole varraa käyvvä laitokselt hakemas, meijä äit tekköo ihte...”

Moneen otteeseen yleisön herkkiä tuntojakin koskettanut puhe kosketti ajoittain myös nauruhermoja.

- Jo Topelius totesi aikoinaan, karjalainen syö päivässä enempi, kuin vuodessa tienaa. Länsisuomalaisen mielestä karjalaiset tulokkaat löysivät juhlan ai-hetta jokaiselle päivälle.

Laihialaiset taas ovat sanoi, ettei taivaassakaan joka lauantai piiraitten takia uunia lämmitetä.

Viimepäivinä lehdissä ollutta karjalakysymystä hän sivusi vain vähän: ”Toivottavasti tulevilla sukupolvilla on vielä joskus mahdollisuus saada maitaan takaisin.”

Karjalan Liiton edustaja Tapio Ikävalko osallistui ansiomerkkien jakoon. Saa-jia oli yhdeksän. Ikävalko kertoi liiton jäsenmäärän yllättäen kasvaneen tuhan-

nella hengellä vuodessa. Nyt jäseniä on noin 60 000.

Lohjan seuran puheenjohtaja Pirkko Siili sanoi täällä tulleen uusia jäseniä 190. Täällä seura on päättänyt ryhtyä innolla panostamaan nuorisotyöhön. Aivan uusi työmuoto on nyt murrekerho. Seuran mielestä vivahteikas Karjalan murre ei saa hävitä olemattomiin.

Väliajan kahvipöydissä Karjalan palautusta pohdittiin enemmänkin. Puolesta ja vastaan...

Upean juhlatilaisuuden päätti ilman siippiä oleva satakieli, Raita Karpo, kahdentoista laulun konsertillaan. Häntä säesti Mika Sagulin.

Karjalankirjonnalla koristeltu ohjelmalehtinen kädessä oli mukava sonnustautua kotimatalle.

Juhlassa mukana

Onerva

tuon harhaluulon. Hän tukeutuu väitteissään mm. akateemikko Matti Kuusen ja professori Väinö Kauko­sen perinpohjaisiin tutkimuksiin. Suuri Elias aikoi­naan keräsi, valitsi, muokasi ja liitti yhteen kerätyn kansanrunoaineksen. Näin voidaan Lönnrot todella ni­metä Kalevalan luojaksi.

Tilaisuuden lopuksi Olga Mishina lukee livvin­kielistä kertomustaan sekä lausuu lastenrunojaan.

Kirjailijatar paneutuu lausunnassaan toden teolla teksteihinsä. Vaikka en ym­märräkään hänen livviään, koen silti syvällisen elä­myksen. En malta pysyä paikallani; minäkin heläy­tän kuulijain iloksi Olgan tekstiin säveltämäni kehto­laulun: ”Kuuluu hillu pa­joine, magua lindu aijoi­ne...”

Lasten valmistamat ka­levalaiset taideluumukset koulun seinillä saattelevat lauantai-illan viileyteen. Tässä koulussa vaalitaan ja ollaan elävästi kiinnostu­neita vanhasta perinteestä. Suomen koululaitoksen johdon pitäisi saapua tänne sivistymään.

7. Iljan päivän praasniekka

Heinäkuun viimeinen sunnuntai. Helle hehkuu heti aamusta. Vaellan unen­pöpperössä kylän komeaan kelokirkkoon, mikä on jo täyttynyt juh­laväestä. Muistelupöydällä ja pyhien kuvien edessä

loimuavat kymmenet kynttilät. Monet huivipäät seisovat hartaina ikonien äärellä, kumartavat, soper­tavat, tekevät ristinmerkke­jä. Pyhä koskettaa kansaan­sa.

Vaikka eletään keskeistä praasniekkaa, pappia ei ole saatu paikalle: saapuu kuu­lemma vasta seuraavana tiistaina. Itse pitää täällä suorittaa mielessään kir­konmenot. Ostan kynttilöi­tä kolme kappaletta ja vien ne ristin ääreen muistelu­pöydälle. Saan yleisöltä lu­van laulaa litaniapalveluk-

seen liittyvän troparin ”Saa­ta oi Kristus sinun palveli­jaisi sielut lepoon pyhien joukkoon...” Samalla muis­telen kaipauksella oman ter­valastuni tekijää, tämän ky­län venemestari Venja Rem­sua, hänen vaimoaan sekä oman vaimoni äitiä, pari viikkoa sitten kuolonuneen nukkunutta armasta anop­piani Klaudia Hokkista, Suojärven karjalaista.

Kylän johtohahmo, kir­kon ja vanhustentalon ra­kennuttaja Heikki Kyyrö­nen, jälleen esiintyy. Hän kertoo asiantuntevasti temppelin rakennusvaiheis­ta. Minäkin ehdin hänen johdollaan veistellä aikoi­nani pari viikkoa tätä Her­ran huonetta. Se oli vasta savotta. Ensimmäiset hirret venäläinen metsänhoitaja joi suihinsa. Periksi ei silti vastoinkäymisten pirulle annettu.

Kertomansa mukaan Heikki, projektien johtaja, teki laskujensa mukaan La­pualta saakka kaikkiaan 40 matkaa kirkon ja vanhusten­talon rakentamisen vuoksi. Passileimoistaan hän on las­kenut matkojensa lukumää­rän. Lisäksi erillisiä talkoo­matkoja hänen johdollaan tehtiin kymmenen kertaa. Varoja vanhassa rahassa tämä starikka keräsi kaikkii­aan vanhan miljoonan mar­kan arvosta, josta summasta 250 000 mk:n osuus kohdis­tui vanhustentalon pysty­tykseen.

Varat hankittiin etupääs­sä Pohjanmaalta. Myytiin kirjoja, kerättiin kirkkoissa ja kyläseuroissa kolehteja, pi­dettiin arpajaisia, monet yk­sityishenkilöt antoivat suu­ria summia pussistaan. Pie­nistä pennipuroista syntyi leveä setelijoki. Monet mie­het, eräät naisistakin, saa­puivat talkoisiin kirkkotyö­maalle sekä vanhustentalol­le. Apua annettiin palkkaa pyytämättä.

Heikin kertomus synnyt­taa huikaisevia ajatuksia. Täällä tarvittaisiin hänen kaltaisiaan teräksenlujia persoonallisuuksia, jotta asiat rullaisivat. Lopuksi

laulaa hujautamme yhdessä tämän tosi kirkonmiehen toivomuksesta körttivirren ”Oi Herra jos mä matka­mies maan lopulta matkaa nähdä sun saan...” Virsi ka­jahtaa komeasti jättäen sie­lumme hyvän Jumalan hoi­toon.

8. Duetto oopperatähden kanssa

Kirkosta riennän hyräil­len kylän koululle kukka­niityn yli. Alakuloisena ajattelen yhä kirkkoa ja pappeja. Jo toisen kerran peräkkäin olen täällä praas­niekassa, eikä kirkossa ole ollut liturgian toimittajaa. Karjalaiseen perinteeseen on aina kuulunut keskeises­ti kirkollinen osuus, mikä on antanut syvyyttä juhlan­viettoon.

Koulun porrastasanteelta ihailen ihasuttavaa maise­maa ja hyräilen. Seison lau­lukirja kädessäni, kun vie­relleni siputtaa moskova­lainen sopraano, Sampo­oopperan päätähti. Pää kal­lellaan hän kuuntelee lau­luani ja haluaa mukaan. Ojennan hänelle nuottikir­jani käteen. Hän laulaa koh­ta kanssani suoraan nuo­teista.

Hetken päästä laulamme portailla yhdessä. Koska osaan ennestään lauluihin toisen äänen, duettomme on samassa valmis. Ihastu­neena kuuntelen vieressäni upeasti soivaa sopraanoa ja yritän bassollani hänen ään­tään koristella. Laulujen lo­puksi ehdotan yhteistä esiintymistä päivän pääjuh­lissa. Laulajatar nyökkää ja myöntyy.

Iltpäivän helteisimmäl­lä hetkellä kokoontuu juh­laväki Ontsin talon pihaan hirsiaittojen vierelle.

Kauppiaat myyvät siellä tuotteitaan monilla pöydil­lä. Tavarat ovat talvikaute­na valmistettuja kauniita käden tuotteita, liinoja, tuo­hiastioita, puuesineitä. Pientä purtavaa ja grillituo­tetta on myös tarjona. Juo­mistakaan ei ole hellesääs­sä puutetta. Jos haluaisi juopua, siihen olisi täällä

oivallinen tilaisuus.

Esiintymislavalle nousee kauniisiin kansallispu kui­hin sonnustautuneita ryh­miä eri kylistä. Vuokkinie­mi, Jyskyjärvi, Kalevala musiikkiryhmineen esiinty­vät. Kostamuksen gornitsa on esiintymisryhmistä suu­rin. Tämä serkkuni Jouki Vatasen ja hänen Juho –miehensä aikoinaan perus­sama ensemble on yhä elä­vä ja toimii. Se on esiinty­nyt eri maissa mm. meillä Suomessa.

Miten kaunista ja kurin­alaista onkaan heidän yh­teisesiintymisensä. Musiik­ki soi ja helma heilahtaa korkealle. Ilo tarttuu pakot­mana katsojiin; hekin pääsevät yhdessä esiintyi­en kanssa pihalla lavan edessä pihalla tanssimaan.

Juhlien lopuksi minäkin saan esiintyä. Lausun kir­joittamani kolme runoa ”Laula lintu”,

”Jos olisin lintu” sekä Vienan Karjalan ylistyksen ”Hopeisia järvenselkiä...”. Sen jälkeen kajautan yhdes­sä oopperatähden kanssa duetot ”Sunnuntaiaamuna” ja ”Tuoksuvat tuomien”.

Valtavat suosionosoituk­set saattelevat meitä laval­ta. Tuskin koskaan tässä pi­hapiirissä on kuultu jalom­paa ääntä, kuin millainen virtasi moskovalaisen oop­peratähden kultaisesta kur­kusta.

9. Emäntä lausuu runoja

Juhlat loppuvat aika­naan, tiet ja pihat hiljene­vät. Tultuani isäntäni taloon Kuitin rannalle, huomaan, että ovi on lukittu. Talonvä­ki on lähtenyt kaiketi juhli­maan. En pääse kotimatkal­le, koska tavarani ovat luk­kojen takana. Lähden raa­hustamaan naapureihin.

En rupea suremaan. Ajattelen Kajaanin linnan vangin Johannes Messe­niuksen ajatusta ”Huonoa elo runoton” talsiessani ru­nopesän rantaa. Suuri Elias kutsui Vuokkinientä aikoi­naan runopesäksi Kaleva­lansa alkusanoissa. Täältä

hän löysikin kokoelmaansa keskeisimmät runoaa­reet niin Latvajärveltä kuin Vuonnisestakin.

Poikkean punertavaksi maalattuun taloon, viimei­seen, mikä sijaitsee kasar­min kohdalla pohjoisran­nalla. Pihamaa on siistiksi niitetty. Pestyt astiat tuultu­vat pihatuulessa pitkällä pöydällä.

Ovet ovat sekä aitassa, saunassa ja talossa auki.

Jäntevä, ahavoitunut emäntä ottaa jo ovelta läm­pimästi vastaan ja ohjaa mi­nut, tuntemattoman, suo­raan ruokapöytään. Terveh­din sisällä olijoita. Mishini­en tuttu kirjailijapariskunta istuu sohvalla hillittynä, ta­pansa mukaan huolitellusti mustiin pukeutuneina. Var­maankin he kauhistelevat minua, helleasussaan vie­railevaa kulkuria. Emäntä valmistelee Petroskoin matkalaisille eväitä, puhe­lee ja kertoilee jostakin ru­noilijasta. Hämmästyneenä keskeytän ruokailuni hänen alkaessaan lausua.

Sielukas, eläytyvä ääni täyttää valoisan pirtin:

-Tule silloin kun itken, tule silloin, kun voi en, tule silloin kun kutsun, tule luokseni mun...”

Hän osaa ulkoa pitkän runon. Kuuntelen kerto­musta Meeri Tuiskusta, merkillisestä Pirttilahden runoilijalinnusta, joka hels­kytteli kotimetsissään äs­ken kuultuja, ikimuistoisia, kuolemattomia säkeitä. Traaginen oli hänen lop­puna.

- Meeri meni erähän ker­ran karpaloh ta katosi. Met­shä hänet lakki. Yksi naini oli koissa, mutta kellänä ei kertonut kaonnehesta parih päiväh. Kun Meeri lopulta löyvettih, oli jo kylmä. Kar­hukin piessa oli jo naista repinyt.

Pirttilahden kylä sijaitsi aikoinaan kymmenen kilo­metrin päässä Vuokkinie­mestä Uhtuan suunnassa pitkällä Kuittijärven nie­mellä. Sen kilometrien pi-

tuinen kärki hiekkarantoi­neen on kuuluisa. Into Kondrat Inha ikuisti aikoi­naan lasilevyille kuvan kate­tusta matkamiehen rististä ja kolmesta rukoilevasta naisesta sen edessä.

Taipale, runoilijan koti­talo navettoineen ja aittoi­neen sijaitsee suunnilleen niemen keskikohdalla Vuonnisen puoleisella ran­nalla. Pihapiiri on Vienan Karjalan parhaiten säilynei­tä; kiitos peräänantamatto­man Mari Kallion, runoi­l­jan sisukkaan äidin. Hän ei lähtenyt kodistaan, vaikka komentovallan aikaiset vi­ranomaiset kuinka yrittivät häntä häätää. Nyt alue on kauneudessaan pyhiinvael­luskohde. Siellä on vierail­lut akateemikkomme Pertti Virtaranta, siellä taltioinut filmille perinteellistä elä­mää folkloretutkija Lennart Meri Virosta, maansa presi­dentiksi myöhemmin ko­honnut suurmies.

Hyvästelen ja kiittelen isäntäväkeä sekä saattelen vähän matkaa Mishinejä, Petroskoin hengenmiehiä. Mustapukuinen pariskunta vetää helteen keskellä pe­rässään raskaita laukkujaan ja katoaa kohta niityn taak­se. Minä lähden hellepai­dassa rintamus auki repa­lehtamaan kohti kortteerita­loa. Yhä soivat korvissani äskeiset lausujan kauniit sä­keet, tuntemattoman korpi­runoilijan jäähyväiset:

” Minkä antaisin sinulle lahjan? Ota metsien huokaukset, rakovalkeat rannalta Kuitin, tähdet öittemme koristukset.

Minkä antaisin sinulle lahjan? Ota kuutamo, hopeat sen, ota metsien mieluinen siimes, jota käyt huolet unohtaen...”

Veikko Huotarinen

Fragmentti = katkelma

Karjalan tragedia jäi aikansa dokumentiksi

Karjalassa paljon muutoksia

Vuoden 2003 kuvamateri­aalista koottu hätkähdyt­ävä Karjalan Tragedia (Markus Lehtipuu) on lä­hes loppuunmyyty doku­mentti. Se näyttää 600 vä­rikuvalla sen, mikä oli Kar­jalassa todellisuutta vuo­den 2003 aikana.

Kun kaksi vuotta on ku­lunut kuvamateriaalin hankkimisesta, on syytä tehdä uusi käynti Karjalan Tragedian kuvauspaikoilla. Esimerkiksi Viipurissa on tapahtunut pientä kohen­nusta.

Viipuri on kehittymässä Karjalan Kannaksen liike­keskukseksi. Elokuussa

2005 avattiin Karjalan en­simmäinen hypermarket (koskaan!) ”Karusel” enti­sen Nälkälinnan naapurien. Valtava kauppa on täysin ajanmukainen, edullinen ja ison mittakaavan kansain­välisen tason täyttävä hy­permarket. Viipurissa on myös vuoden 2005 aikana avattu sushi-baari!

Weckrothin talo on me­nettänyt kattonsa, ja kauniin rakennuksen remontti saat­taa jatkua. Tämä olisi hyvä uutinen hienon talon tule­vaisuutta ajatellen. Domus ei ole kehittynyt, mutta alennustilaan joutunut Lal­lukan talo on lähes valmiik-

si kunnostettu jugend-hen­kiseen ulkoasuun.

Kannas rapistuu

Karjalan kannaksella ei ole tapahtunut kehitystä. Tiestö näyttää heikenneen sivualueilla, vaikka tärkeä korridoori Vaalimaalta Vii­purin ohi Pietariin on pysy­nyt hyvässä kunnossa.

Muolaan Kuusaan hovi on pysynyt pystyssä, vaika välikatto romahti jo yli vuosi sitten. Enson funkki­koulu on edelleen rapistu­nut. Ylä-Vuoksen maamies­koulu Antreassa on raunioi­nutut entisestään mutta on yhä pystyssä.

Merkkejä tulevista kun­nostuksista on havaittavis­sa joissakin rauniokohteis­sa. Massiivinen Terijoen Kuokkalan kartanoraken­nus on saanut aidan ympärilleen, vaikka kesällä 2005 ei vielä remontista ollut jäl­keäkään.

Lahdenpohjassa aittaa ra­kennettiin Huuhanmäen upeiden suomalaiskasarmi­en ympärille. Elokuussa 2003 vandalisoitu Rauha­lan RT3 on myös saanut merkkejä tulevasta kunnos­tuksesta.

Tulevaisuus epäselvä

Karjalassa tapahtuu kah­denlaista. Koko ajan vilkas­tuva transito-liikenne Suo­mesta Pietariin pitää Karja­lan kannasta kasvu-uralla. Viipurissa järjestetään kes­kiaikaan ja elokuvaan liitty­viä korkean profiilin tapah­tumia, ja Lahdenpohjan tie­noilla ajetaan kesäisin ral­lia.

Mutta samaan aikaan aika nakertaa kaikkea sitä, mikä Karjalassa on elävien ihmisten asuntoina. Vaikka markkinatalous on onnistu­nut luomaan moderneja palveluja, hotelleja, ravin­toloita ja kauppoja eri puo-

on myös osatekijä Karjalan tragediaan. Karjalan trage­dia ei ole pelkästään raken­nusten, sivilisaation, kult­tuurin ja suomalaisuuden tragediaa, vaan ennen kaik­kea elävien ihmisten trage­diaa, molemmilla puolilla Stalinin rajaa.

Siihen puuttuminen on humanitäärinen teko, ei re­vanssia, elämöintiä tai häi­riköintiä.

Karjalan Tragedia on en­simmäinen kirja, joka tätä humanitääristä katastrofia on pyrkinyt hahmottamaan. Presidenttiehdokkaaksi pyrkivä professori Arto Lahti käsittelee “Arvoisat reaali­poliititkot”-artikkelis­saan Karjalan Tragedia -te­osta sivuillaan: http://a r t o l a h t i . c o m /artikkeli_310805.php

Arto Lahti Presidentik-si -kansalaisliike

Talvisodan syttymisen jälkeiset päivät ja viikotkin kuluivat totutella uuteen tilanteeseen. Radiosta kuunneltiin hyvin tarkkaan, kuinka Karjalan kannaksella kuin myös Laatokan pohjoispuolella tilanne kehittyi. Suomalaiset olivat joutuneet hiukan perääntymään rajalinjalta, mutta sitten se melkein pysähtyi, kun suomalaisetkin olivat saaneet puolustuslinjansa kuntoon.

Jos tilanne rintamalla oli vakava, niin se oli vakava myös kotirintamalla ja etenkin Etelä-Suomen ja Itä-Suomen kaupungeissa. Tilanne oli vakava myös rautatien risteysasemilla kuten Elisenvaarassa, joka oli meitä aika lähellä, matkaa sinne oli linnuntietä kymmenkunta kilometriä.

Kaupungeissa tilanteen teki vielä ikävemmäksi se, että niissä oli juuri aloitettu koulut, kun oli luultu, että tilanne selviäisi neuvotellen. Mutta toisin kävi, joten monet koululaiset saivat kokea pommituksen kauhut, eikä lapsiuhreiltakaan välttytty.

Elisenvaaraakin pommitettiin kohta sodan alkuvaiheessa ja koko sodan ajan, sillä se oli erittäin tärkeä rautateiden risteysasema. Elisenvaarasta erkanivat rautatiet neljään suuntaan Sortavalaan, Viipuriin (Käkisalmele), Lappeenrantaan ja Savonlinnaan.

Elämää sodan aikana

Elettiin joulukuun puoltaväliä, ja talvi sen kuin kiristi otettaan. Pakkanen paukkui siinä 30 ja 40 asteen välillä, ja lumikerroskin sen kuin vain lisääntyi. Oli sopeuduttava erittäin kylmään talveen ja lisäksi sotaan, joka aiheutti suuria muutoksia normaaliin elämänrytmiin. Oli vain jaksottavaa. Jaksoivathan miehetkin siellä jossain, niin täytyihän kotirintamankin kestää.

Meillä tämä ei ollut vielä aiheuttanut niin suuria muutoksia elämään, kun isä oli vielä kotona. Mutta kuitenkin syntyi määrättyä huolta siitä, milloin oli hänen ikäluokkansa vuoro, koska aina vain vanhempia ikäluokkia kutsuttiin reserviin.

Silloin kun Talvisota syttyi, Suomi oli ollut itsenäisenä ainoastaan 22 vuotta, joten itsenäisyyskin oli nuori samoin Suomen armeija, eikä oltu varustauduttu siihen, että reserviläisiä kutsuttaisiin palvelukseen. Siispä kaikille ei riittänyt armeijan varusteita, vaan he olivat niissä varusteissa, mitkä heillä sattui olemaa reserviin tullessaan. Heille annettiin vain nahkavyö ja kokardi merkiksi siitä, että olivat armeijan leivissä.. Siksi radiossa vedottiin kotirintaman apuun, että sieltä saataisiin armeijalle tarpeellisia varusteita kuten villapaitoja, villasukkia, villakäsineitä, kaulureita, kypärän suojuksia ja kaikkia lämpimiä varusteita.

Eino Heikinmaan Lapsuusmuistoja-sarjan osa 16

Elisenvaaraa pommitetaan

Elisenvaaran uuden veturitallin tornissa oli talvisodan alussa 20 mm:n raskas ilmatorjuntakonekivääri. Valok. A. Nousiainen. Kuva kirjasta Kurkijoki sodasta evakkoon.

ta.

Vetoomus otettiin kotirintamalla innostuneesti vastaan, niin myös meidän kylässä. Siellä toimi jo aikanaan perustettu marittakkerho, joka olikin tämän toiminnan alkuunpanija. Osa neulotuista tavaroista meni sen kautta armeijan käyttöön.

Naisväki kokoontui aina iltaisin vuoron perään naapureihin kutimet mukanaan, ja siellä sitten neulottiin näitä edellä mainittuja lämpimiä varusteita, sillä rintamalla niitä kovasti tarvittiin. Kokoontumiset olivat samalla hyvää henkistä terapiaa, sillä sitä maaseudullakin tarvittiin. Tuon tapaiset yhdessä olemiset olivat hyvää henkistä tukea kaikille, etenkin niille, joiden puoliso tai poikia oli rintamalla. Silloin minäkin opettelin puikoilla neulomaan, mutta siihen se sitten kuitenkin jäi, kun huomasi, ettei minusta kuitenkaan kunnon neulojaa taitaisi tulla.

Tilanne rintamalla pysyi ennallaan mitään suuria muutoksia ei ollut tapahtunut. Se kyllä tiedettiin, ettei mitään paraatimarssia ryssä Helsinkiin menisi, mutta kuinka kalliit lunnaat siitä joutuisimme maksamaan, sitä emme vielä tienneet.

”Tämä on meidän Isänmaamme, eikä tätä meiltä kukaan voi ottaa pois millään isomman oikeudella, eikä muutenkaan.”

Elämä kotirintamallakin vähän rauhoittui, ja alettiin tottua siihen tykkien jyminä, mikä kuului melkein lakkaamatta. Mutta sota-aika tietysti aiheutti muutoksia normaaliin elämän-

rytmiin. Esimerkiksi jotkut tavarat loppuivat kaupoista. Kahvi ja sokeri menivät kortille.

Samalla alkoi salakauppa eli mustapörssi saada jalansijaa etenkin ruokatavaran kohdalla. Siitä ei ehkä vielä ollut puutetta, mutta kuljetusvaikeuksien takia ruokaa ei saatu kuljetettua, sillä niin rautatiet kuin muukin kuljetuskalusto tarvittiin armeijan tarpeisiin.

Joulu lähestyi, mutta erityisesti sen viettoon ei muistini mukaan mitenkään erikoisesti valmistauduttu, sillä mielialat olivat sellaiset, ettei mieli tehnyt mitään juhlia. Jokainen voi joulua viettää sydämessään ja toivottaa joulurauhaa niille miehille, jotka olivat siellä jossakin puolustamassa Isänmaata vihollisen hyökkäystä vastaan, jolla tämä aikoi pyyhkäistä Suomen pois maailman kartalta. Mutta suomalaiset olivat tästä asiasta toista mieltä: ”Tämä on meidän Isänmaamme, eikä tätä meiltä kukaan voi ottaa pois millään isomman oikeudella, eikä muutenkaan.”

Jouluaatto 1939

Jouluaatto valkeni kirkkaana pakkasaamuna. Kuusi oli haettu, ja karjalle oli varattu rehua pitemmäksi aikaa, koska heinät oli ajettava koskuilta ja myllyreissutkin veivät oman aikansa, niin ettei heti pyhien jälkeen olisi kiire heinien hakuun. Navetaan ja talliin oli viety omat kuusensa, jotka toivat sinne oman joulun tunnun. Kun sinne meni kuusen ollessa sisällä, niin kyllä siellä oli aivan erilainen haju kuin normaalisti, joten huomasi, että joulun oli tullut navettaan ja talliin.

Kun aamuaskareet nave-

talla oli tehty ja joulun viety karjalle, oli tuvan vuoro. Sinnekin sentään kuusi tuotiin tuomaan joulun tuntua ja taisipa olla jokunen kynttiläkin tuomassa oman tunnelmansa tähän synkkään tilanteeseen.

Ei tehnyt mieli juhlia, kun kuunteli radiosta tilan tiedotuksia, kuinka rintamalla linjat oikein kestivät ja kuinka suuria tappioita kumpikin puoli oli kärsinyt. Lisäksi siellä kerrottiin, kuinka monta kaupunkia ja taajamaa kotirintamalla oli jälleen pommitettu ja kuinka suuret vahingot olivat sekä paljonko oli tullut siviiliuhreja.

Elisenvaarakin oli saanut kokea jo muutama viikko aiemmin ensimmäisen pommituksensa. Kyllä se meilläkin tuntui, aika kovia jymähdyksiä kuului. Muutenhan se ei meille asti vaikuttanut, koska hälytys-sireenin ääni ei sinne asti kuulunut. Pommiin jysähdykset olivat ainoat, jotka meille viestittivät, että jotain oli tapahtunut.

Aattoilta ja joulupäivät olivat kuin pois pyyhkäistyt muististani. Jonain joulun jälkeisenä päivänä minä kävin ostamassa Akkharjussa eräältä ojurilta, jonka nimeä en muista, sellaista päällystettyä kuparilankaa. Olimme nimittäin kuulleet, että siitä kun tekisi kehään- tennin, joka olisi sisällä, niin saisi radion paremmin kuulumaan. Kun sen osaisi asettaa sopivaan suuntaan, niin häirintä ei olisi niin voimakas. En muista, paljonko se auttoi, ehkä sen verran että tärkeimmät asiat eli uutiset saatiin kuullaan.

Tapaninpäivä 1939

Tapaninpäivä valkeni

Oi niitä aikoja

entisiä ja lapsuusvuosia noita

Muistelmani alkavat aivan lapsuusvuosistani Kurkijoen Saareksen kylästä 16-vuotiaaksi nuorukaiseksi asti. 4.1.1942 sain kutsun IS-joukkoihin Kurkijoelle, ja siitä alkoi Suomen armeijan palveleminen aina 23.10.1945 saakka. Nämä tarinat olen kirjoittanut aivan muistinvaraisesti, en ole mitään muistiinpanoja käyttänyt. Ne muutamat päivämäärät, jotka tästä löytyvät, on otettu teoksista, jotka on myös mainittu.

Eino Heikinmaa

kirkkaana pakkaspäivänä, aamuaskareet täytyi tehdä pimeään aikaan. Kun karjakeittiössä pidettiin tulta padan alla, täytyi se tehdä niin varhain, ettei savu näkynyt ilmaan. Vaikka joulun aikaan riitti pimeyttä pitkäänkin, kirkas kuutamo oli yhtä kirkas kuin pilvinen päivä. Askareet oli joka tapauksessa tehtävä aamulla, sillä päivällä olivat taas omat työnsä. Tapaninpäivänä ei tietysti ollut mitään arkihommia.

Rauhan aikana olisi ollut kiireinen päivä, sillä silloin käytiin kylässä ja sukulaisissa, naapuriin mentiin niin aikaisin, ettei tahvana ehtinyt mennä piipusta ulos. Se tarkoitti sitä, että naapuriin piti mennä, ennen kuin lämmitettävien uunien juskat oli pantu kiinni. Se oli hyvin vanha perinne, jota minun nuoruudessa ei enää paljon noudatettu, mutta kansan keskuudessa kulki tällainen tarina.

Tapaninpäivä oli tavallisesti meille lapsille iloinen ja riemukas päivä, mutta nyt ei mieli tehnyt lähteä edes ulos mäenlaskuun. Tietysti kova pakkaneikin ja paksu pehmeä lumikerros olivat haittana, kun ei ollut suojannut yhtään koko talvena. Niinpä päätin pysytellä sisällä.

”Oli sopeuduttava erittäin kylmään talveen ja lisäksi sotaan, joka aiheutti suuria muutoksia normaaliin

Radiosta kuului jumaanpalvelus, jota vanhemmat varmaan kuuntelivat ja ehkä minäkin sitä jotenkin seurasin, kun yhtäkkiä tupa vavahti ja seinäkello helähti soimaan. Kun se tapahtui uudestaan ja uudestaan, niin me sisällä olivat säikähdimme, mitä oikein oli tapahtunut.

Kun riensin ulos ja menin tuvanpäätyyn katselemaan Elisenvaaraan päin, niin näin sieltäpäin nousevan jo mustia savuhattaroita taivaalle ja lentokoneita kiertelevän ja kaartelevan samassa suunnassa. Arvasin, että Elisenvaarassa oli pommitus käynnissä.

Sitä jatkui koko päivän. Kun toiset koneet poistui- vat, toiset tulivat tilalle. Oli muutaman tunnin väliä, ja taas alkoi samanlainen pommitus uudelleen. Tuntui siltä, ettei siellä voi olla enää yhtään kiveä kivenpäällä, kaiken pitää olla raunioina, ja niinhän se olikin.

Viholliskone putoaa

Elisenvaaran pommitukset jatkuivat koko sodan ajan hyvin voimakkaina. Kun vain oli kirkas aurinkoinen pakkassää, niin poikkeuksetta silloin vihollisen pommikoneet pörräsivät Elisenvaaran yllä. Tämä oli erittäin tärkeä solmu- kohta rautatieliikenteessä etenkin nyt sodan aikana, siksi vihollinen halusi katkaista liikenteen siitä kohdasta moneen suuntaan ja vaikeuttaa näin joukkojen kuljetuksia paikasta toiseen.

Useasti jos olin kotona ja Elisenvaaraa pommitettiin, menin tuvan päätyyn katso- maan sitä ja toivoin, ettei sieltä kävisi nousemaan mustia savupilviä. Sillä jos niitä näkyi, niin silloin arvasi, että joku jäi taas ilman kotia, joka haihtui savuna tuuleen.

Oli toinenkin syy, minkä takia menin siihen tuvan päätyyn katselemaan tätä pommitusta: siellä oli myös ilmatorjuntaa, ja raskaimmissa ilmatorjuntatykeissä oli aikasytyttimillä varustetut kranaatit. Kaukaa näki selvästi, missä korkeudessa ne räjähtivät sekä jäivätkö ne lyhyiksi vai menivätkö ne pitkiksi. Tuntui mukavalta, kun räjähdyspilvet sattuivat aivan koneen kohdalle, ja jännityksellä odotettiin, kuinka sille koneelle kävi: jatkaisiko matkaansa vai loppuisiko matkante- ko Elisenvaaraan, jolloin vihdoinkin se jännitys palkit- taisiin.

Jälleen kerran kun olin seuraamassa sitä näytöstä ja toivoin, että osuisi jo, niin silloin se tapahtui. Yhden koneen kohdalla jälleen kranaatin räjähdys pöllähti, ja kone huojahti aika lailla. Muutaman sekunnin perästä kone kaarsi jyrkästi alas- päin ja siivet vaappuen painui jyrkkään syöksyyn. Kun hetken perästä nousi metsänrajasta musta savu- pilvi, niin silloin tämä poika huusi riemusta. Yksi oli ainakin pois pelistä.

Sota on julmaa. Olen tässä halunnut vain tuoda esille sen, minkä minä koin silloin 65 vuotta sitten Elisenvaaran pommituksista. Jos lukija haluaa niistä tarkempia tietoja, niin niitä saa Kurkijoen historiasta ja Kurkijoki sodasta evakkoon –kirjasta. Koska tämä kirjoitukseni on vain muistelmani, olen koettanut välttää tarkkoja päivämääriä.

Kalakurkien onkikilpailut

Kilpailu käytiin tällä kertaa Yläneellä Veljesrannassa viikonloppuna 20.21.8. Ekan kalan sai ja niin myös kiertopalkinnon Jouko Mäki. Suurimman kalan (276 g) kiertopalkinto matkasi Martti Meskasen mukana Mellillään, kuten

myös suurimman saaliin (3 630 g) kiertopalkinto. Saamattomien palkinto meni Kalle Kanaselle. Mitatlit mustapunaisin nauhoin ripustettiin kymmenen eniten saalista saaneiden kauloihin. Kalasaalis kokonaisuudessaan oli 20, 246 kiloa.

Tulokset:

1. Martti Meskanen	3630 g	8. Saini Repo	821 g
2. Antti Gruglov	3582 g	9. Martti Repo	758 g
3. Veikko Nenonen	1936 g	10. Marjatta	
4. Teuvo Ahokas	1870 g	Poskiparta	574 g
5. Toivo Hyvönen	1612 g	11. Jouko Mäki	552 g
6. Leena Meskanen	1304 g		
7. Aune Hyvönen	969 g		

Martti hermoili ennen kilpailua, mutta hyvin käi.

Palkitut kalakurjet vasemmalta Antti Gruglov, Marjatta Poskiparta, Leena Meskanen, Martti Meskanen, Saini Repo, Jouko Mäki, Toivo Hyvönen ja Aune Hyvönen. Pari ”ujompaa” on takana piilossa. Olisivatkohan Teuvo ja Veikko?

12. Pentti	
Kemppinen	548 g
13. Viljo Ylönen	513 g
14. Pentti Torkki	397 g
15. Eero Häkli	342 g
16. Veikko Koho	339 g
17. Lauri	
Veijalainen	288 g
18. Aaro Kojo	155 g
19. Terttu	
Veijalainen	92 g

Saamattomiksi jäivät Jari Jussilainen ja Kalle Kananen.

Ihmeellinen tatti, joka oli kasvanut toisen tatin lakiin, löytyi Pyhäjärven

Halonen haluaa suomalaisten ostavan omaa maataan Karjalasta

Elokuun 30. päivänä järjestettiin UKK-perinneyhdistyksen vuosikokous Tamminiemen museossa. Kokoukseen osallistui myös Tasavallan Presidentti Tarja Halonen.

Entinen päätoimittaja ja Aluepalautus ry:n tiedotustoimikunnan jäsen Inkeri Rislä oli kokouksessa. Sen kysymysosuudessa hän kysyi Haloselta, mitä mieltä tämä on Karjalan palautuksesta, jos hänet valitaan jatkoai: “Milloin valtiojohomme ottaa selvittääkseen mahdollisen palautuksen vaikutukset?”

Rislä viittasi professori Arto Lahden esitykseen Helsingin kauppakorkeakoulun ja ProKarelian seminaarissa. Lisäperusteluna hän totesi, ettei rajakaan aidosti madallu, ennen kuin ihmisyyden ongelma on ratkaistu. Hän totesi yli kolmasosan suomalaisista kannattavan palautusta.

Presidentti Halonen vastasi presidentinvaalikampanjaa ja maakuntakierroksiaan varten kehittämänsä Karjala-liturgian mukaisesti, ettei ota palautusta esille. Hän sanoi ymmärtävänsä kaihon ja pyrkii toimimaan niin, että evakot voisivat käydä esteettä kotiseuduillaan ja hankkia sieltä omaisuutta.

Tilaisuuteen mennessään Rislä suoritti lyhyen ovensuukyselyn vanhemmilta herrasmiehiltä siitä,

mitä nämä haluaisivat kysyttävään Haloselta. Yksi herroista vastasi: “Kysykää minunkin puolestani yhtä asiaa – kysykää Karjalasta!”

Aluepalautus ry:n näkökulma

Presidenttiehdokas Tarja Halosella on käsitys, että kun evakkosukupolvi on poistunut ylimmäisiin, niin palautusasia on hoidettu pois politiikkojen pöydältä.. Hän erehtyy. Palauttajat ovat jo nuorempaa sukupolvea. Lehdistä voi lukea, että tutkimusten mukaan innokkaimmat palauttajat löytyvät 15-24-vuotiaitten ikäryhmästä. Aktiivisinta palautustyötä tekevät ovat sodan jälkeen syntyneitä.

Halonen ehdottaa ratkaisua, että suomalaiset ryhtyisivät ennen pitkää ostamaan maaltamme ryöstettyjä alueita. Se ajatus on tyrmäyttävä kaikissa vaalitulaisuuksissa.

Halonen puhuu myös matkustamisen helpottamisesta. Putinin vierailun tuloksena ei tullut mitään viisuhelpotuksia tai mielivalan purkamista Venäjän puolelta, vaikka asia oli Naantalin esityslistalla. Presidentti hurskastelee tältä osin.

Aluepalautus ry
www.aluepalautus.net

Mielipide

Maksut EU:lle

Jos Euroopan Unionin jäsenmaa maksaa EU:lle enemmän kuin saa siltä tuloina, maa on nettomaksaja. Jos menot ovat tuloja pienemmät, maa on nettosaaja. Periaatteena on, että rikkaat jäsenmaat ovat nettomaksajia ja köyhät nettosaajia. Suomi on kymmenen vuoden jäsenyysaikanaan maksanut EU:lle yhteensä 12,3 miljardia euroa ja saanut takaisin 10,8 miljardia euroa. Nettomaksu on ollut yhteensä 1,5 miljardia eu-

roa eli keskimäärin 152 miljoonaa euroa vuodessa. EU:n uuden kaatuneen budjettiehdotuksen mukaan Suomen nettomaksu EU:lle olisi kasvanut runsaat 500 miljoonaa euroa vuodessa. Suomen hallitus yritti kerätä pisteitä vastustamalla esitystä. Kuitenkin Suomi olisi ollut valmis hyväksymään 450 miljoonan euron korotuksen. Toukokuussa 2004 EU:hun liittyi kymmenen uutta ns. köyhää jäsenmaa-

ta. Niiden mukaantulo on nostanut muiden maiden nettomaksuja. Suomen osalta korotus on noin nelinkertainen. Suomen ja EU:n välinen nettorahavirta vuosina 1995-2004, nettomaksu eli Suomi on ollut maksaja (-) tai nettotulo eli Suomi on saanut (+) miljoonaa euroa.

Vuosi	milj. €
1995	- 256
1996	- 89
1997	- 69
1998	- 252
1999	- 361
2000	+ 130
2001	- 271
2002	- 36
2003	- 73
2004	- 242

Eskon puumerkki

Muistojen aarrearkku Katri Puputin hallussa

Kuka purkaisi ne kaikki muistojen kerät, jotka ovat yli 90 vuoden aikana kertyneet Katri Puputin muistojen aarrearkkuun? Paljon hän on muistojaan tallentanutkin jälkipolville, mutta paljon on muistojen keriä vielä aukaisematta.

- Kun minulla ei ole rintaperillisiä, olen vuosikymmentien mittaan yrittänyt tallentaa muistitietojani, mutta paljon menee mukani unhon yöhön, määrittelee Katri Puputti. Hän on syntynyt Kurkijoen Lapinlahdella 95 vuotta sitten.

- Karjala vaikka nyt kaukana lie, / kymmenin vuosin jo poissa, / sinne käy useinkin unessa tie, / siellä oon tutussa koissa.” Muun muassa näin runoilee jääskeläinen vuonna 1938 syntynyt Toivo Lyyra. Olen hartaudella luenut hänen uusimman runoteoksensa ”Evakkona elon tie”, joka on ilmestynyt kaksi vuotta sitten, kertoo Katri Puputti.

- Menneiden muistelemisen lisäksi olen lukenut runoja koko ikäni, ja luen vieläkin. Koottuna minulla on pari suurta vihkoa lehdistä leikattuja runoja, sellaisia, joista olen tykännyt, kertoilee Katri Puputti. Hän sanoo, ettei hän jaksakaan innostua nykyrunoudesta.

- Runoissa pitää olla hyvä rytmi, hyvä poljento

ja loppusoinnut eikä pelkää sanoja peräkkäin. Hyväkin sanoma jää monesta nykyrunosta rytmin puuttessa tulematta esille.

-Ei nii pitkeä päiveä, ettei ilta tulis, on vanha kurkijokelainen sanonta. Hyvämuistisena Katri Puputti on koonnut noin 800 sananpartta käsittävän kirjasen. Se sisältää hyvin paljon hänen äitinsä Miinan ja tämän äidin Anni Lukan käyttämiä sanontoja. Tämän kirjasen on koonnut ja painoasuun saattanut Katrin nuorin veli Erkki Puputti. Kirjasessa on riemastuttava Teuvo Salmisen kuvitus. Kirjanen on ilmestynyt vuonna 1993.

Katri Puputti asuu Loimaan Hirvikoskella kerrostalo-osakkeessaan yksin. Kodinhoitaja käy pari kertaa päivässä ”jelppaamassa”.

- Yksinäistähän tässä tahdot olla, ketään ikätoveria eri käy enää kylässä ja nuorempiakin harvoin. Eikä tuo heikentynyt terveys anna enää periksi lähteä itse kylämatkoille, kertoo Katri Puputti.

Vielä vanhoista tarinoista: Katri Puputti muistaa kuulleen isoisältään petoeläintarinoita Lapinlahdella. Tunnetussa hevoskylässä oli eräänä keväänä syntynyt 11 varsa. Sudet veivät kesän aikana niistä seitsemän.

Joskus oli karhu käynyt myös täyskasvuisen hevo-

95-vuotias Katri Puputti tulee toimeen omassa kodissaan yksin kodinhoitoavun turvin. Ikätoverit ovat häneltä kuitenkin loppuneet. Vieraita käy harvoin.

sen kimppuun hypäten sen selkään. Hevonen laukkasi kotiaan kohti ja jossakin veräjän pielessä oli karhu, matkan pysäyttääkseen, iskenyt käpälänsä vahvaan veräjän pylvääseen. Voima-

kas hevonen jatkoi matkaansa, mutta käpälänsä reväyttänyt karhu jäi nuolemaan käpäläänsä.

Katri Puputin kanssa jut- teli

Arvi Heinonen

**LOIMAAN VIIALAN
KONDITORIA-KAHVIO**
Kauppalankatu 2, puh. 763 2001
Avoinn: Ma - pe 8.30-17

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ

Ysitie 345, 32300 MELLILÄ
Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Viron (v. 1922)
2. lämmin
3. ylähuulessa
4. noin 24 000
5. Karl Gustav Larsson
6. keskikesän, valon ja hedelmällisyyden juhla
7. v. 1976
8. noin 6 miljardia kiloa
9. v. 1994
10. 100 vuotta.

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäättä Loimaan
Aluesairaala

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISelta**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/ kivi-istutustyöt
- Sormuksien valmistus
- Ja nyt myös lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Känpungintaloo vastapäättä)

KOULULUOKAT / SEURAT

**Ansaitkaa
700 €!**

Myydällä helposti
myytävää tuotteitamme!

Soita: 010-850 47 90

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA

**LOIMAAN
MUSIIKKI**

Puh. 7622 950,
Oikokatu 3

Avoinn: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

Asianajajia

ASIANAJAJA

on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeus- turva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari

Julkisen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

Asianajaja,

varatuomari Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylamo
varatuomari Katri Nieminen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Erikoishammasteknikko

EHT-
liiton
jäsen

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

Hetki onnea

Lauloivat linnut
kotimetsien,
kuljin tuttua tietä
entistä etsien.

Suhisi tuuli
kotikoivikon,
mielessäin tunsin
tää omaani on.

Täällä mä leikin
lapsien lailla,
huolia vailla
Karjalan mailla.

Kukkivat kukat
kotipeltojen,
palata annoin
ajan entisen.

Sininen taivas
yllä kaiken sen,
unohtaa vaivas
täällä ihminen.

Terttu Ketola

Kurkijoki-museo kiittää

Kesäkausi on ohi.
Kurkijoki-museo kiittää
ja toivottaa kävijät
tervetulleiksi jälleen
ensi kesänä.

Talviaikana teitä palvelee
Kurkijokelaisen toimitus.

Kurkijoki-museo

Kojonperäntie 446,
32260 KOJONPERÄ
www.kurkijoki.fi

Tarjoukset voimassa: perjantai - lauantai 2. - 3.9.2005.

Enemmän valinnanvaraa arkeen ja juhlaan!

**Atria Naudan
paistijauheliha**
400 g (4,98 kg)

1,99
rasia

Atria Porsaan ulkofilee
n. 1,5 kg

5,99
kg

Popsi Nakit

300 g (2,97 kg)

0,89
pkt

**Atria Peruna-, punajuuri-
tai italiansalaatti**

500 g (2,58 kg)

1,29
rasia

**Valio Emmental
sinileima juusto**

700 g (8,56 kg)

5,99
pkt

Tuore kuhafie

14,90

perjantaina 2.9. WC- ja talouspaperin ULKOMYYNTI

Soft Embo 12 rullaa

Emilia 6 rullaa

9,90
yht.

15,00
2 satsia

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18, su 12-21

**Ruokakauppa
Sinun makuusi**

SPAR

